וועטער:
וואלקנדיק און קילער

Largest Circulation
of any Newspaper entering Jewish Homes in Western Canada.

אידישע וואָרט

The Israelite Daily Press

זון אויפגאנג — 7.29
זון אונטערגאנג — 4.54

מער פאַרשפּרייט
אין די אידישע היימען פון מערב קאנאדע
זוי אלע אנדערע אידישע און ענגלישע
ציטונגען צוזאמען

Vol. 21, No. 252. Tuesday Nov. 10, 1931. — Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג — דינסטאג, ל׳ חשון, תרצ״ב.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
NOV 18

פּראָקוראָר אפּעלירט קעגן גראף העלדאָרפס לייכטן אורטייל

אנב-אורדאָ
פון מארק

פאשיזם

מיט אייניקע יאָרן צוריק איז אין עסטריך דערשינען א בוך מיטן נאמען „א שטאט אן אידן". אנב איז דער מחבר פונם בוך, א יונגער דייטשער שריפטשטעלער, וועמעס נאמען ס׳איז מיר אויפן מאמענט אריס פון זינען, דערנאך דערקאנדערט געווארן פון א האקנקרייצלער, טאקע פאר דעם זעלבן בוך.

אין דעם בוך, אין דער פארם פון א דערציילונג, באשרייבט דער מחבר די פארגעשטעלטע צייט, ווען דיהאקנ־קרייצלער האבן פארכאפט די מאכט אין גוין און אין עסטריך אז האבן אריינגעטרינען, — דזיקא אויף א „שיר־נעם אין ארנטלאכן אופן", אויב מען קאן זיך אזוי אויסדריק, — אלע אידן פון לאנד: אן גזלות און אן גוואלדטאטן דאס לאנד צעיבלט. פסוד בני־וואן פון א דורות לאנגער צרה!

דאס לאנד לויפן דערפון בעפוהל פארלאזן דאס לאנד ניט נאר אידן, נאר אויך אלע וואס האבן געהאט אירגענ־ביקס אין זייערע אדערן אין א פאר דורות. דאס איז ניט נעווען אזוי גוט: צוליב דעם זיינען א צאל פאמיליעס צעריסן געווארן אין אייניקע נאר גע־הויבענע פירער פון די האקנקרייצלער אייניג דאס לאנד אנפונט אפפארבן זיך.

אבער דערפאר איז דיאירן אויסראר־מונג בעוועגן פולשטענדיג. און די בונע איז אזוי אויסגעשטאטן געווארן אויף דעם בעסטן אופן פאר דער דראטע „א שטאט אן אידן".

* * *

דער סוף—אויף אלע שונאי־ישראל, ווען, די גרויסע פריילאכע ווען, איז פארהאנדלט געווארן אין א גרויס דאנק. ס׳איז אונעד די לעבעדיקייט און דיפריילאכקייט, ס׳איז נעלם געווארן דער שיק און גלאנץ. די באפעלקערונג האט זיך צוריקגעקערט צו די אלטע דייטשע קליידער. ליטעראטור, טעאטער און א. וו. זיינען אויסגעשטארבן. עס זיינען בלויז פארבליבן שיינקען צו שי־מור׳ן . . .

און עס האבן זיך אנגעהויבן צרות און צרות. דער עולם האט אנגעהויבן מורמלען.

אין ס׳איז געגאנגען פון שלעכט צו ערגער, ביז מען האט אויף מאסן־פאר־זאמלונגען אנגעהויבן פאדערן דעם צו־דיקסער פון די אידן.

דער סוף אין נעווען, אז מען האט געבעטן די אידן צוריק אין דער־רעשטער איר אין געקומען צוריק קיין ווין. האט זיך די שטאט אויסגעפוצט אין ס׳איז פיינסטן וואס זי האט געהאט. ס׳איז נעווען א נאציאנאלער יום־טוב, און דער איר האט געקראָגן א קעניג־לאכן קבלת־פנים.

* * *

אויב די האקנקרייצלער האבן דער־מארדעט דעם מחבר, איז עס געווען פארן סוף פונם בוך, אבער ניט פארן אנהויב.

איינגטלאך איז דאס דער אידעאל פון די האקנקרייצלער אין עסטרייך. די היטלעריסטן אין דייטשלאנד און אויך אין אנדערע לענדער, צו באפרייען זיך פון דער גרויסער מיסייט, דורך באפרייען זיך פון די אידן, וועלכע, ווי זיי גלויבן, האבן דע מאנטאן אן מאסקאטן.

מר. אסאווסקי וועט זיין דער נאסט רעדנער פון די רעדזשיינער בני־ברית דאנערשטאג, דעם 12טן נאוועמ־בער, און דער קאמפיין פארן בית יתומים וועט זיך גלייך אנפאנגען אונ־טער דער לייטונג פון דעם בני־ברית לאדזש דארט.

אין קאלגארי וועט מר. אסאווסקי זיין דער נאסט רעדנער פון דער בני־ברית לארזש דינסטאג, דעם 17טן נא־וועמבער, וועלכעס וועט אויך זיין דער סיגנאל פארן בית יתומים קאמ־פיין.

דראמהעלער, ערמאנטאן און סאס־קאטון וועלן באזוכט ווערן דערנאך, אין דער נעהערייקער צייט.

מר. א. אסאווסקי

אמעריקאנער ציוניסטישע קאָנווענשאן הערט אויס באריכטן און צייכנט אן פלענער פאר ווייטערדיקע ארבעטן

בראודי באטאָנט, גוויטזווענדיקיט צו דערמוטיקן פריזואטע אונטערנעמונגען אין ארץ־ישראל. — געלט מוז גלייך געשאפן ווערן, אדער אייניקע קאלאניעס וועלן אויפ־געגעבן ווערן, באריכטעט מאריס ראטנבערג. — קאָנווענשאן שליסט זיך היינט

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו „דאס אידישע וואָרט" פון „איטא")

אטלאנטיק סיטי, נ. דזש. נאוו. 9 (איטא). — אויסגלייכנדיק אלע פאלי־טישע סכסוכים און פראקטיצאנעלע ווי־נונגען, האט די אמעריקאנער ציוניס־טישע קאנווענשן דא היינט צוגעטראטן צו פראקטישער ארבעט, אויסהערנדיק דזרדן, דאס איז ניט נעווען אזוי גוט: צוליב דעם זיינען א צאל פאמיליעס צעריסן געווארן און אייניקע נאר גע־הויבענע פירער פון די האקנקרייצלער אייניג דאס לאנד אנפונט אפפארבן זיך.

אבער דערפאר איז דיאירן אויסראר־מונג בעוועגן פולשטענדיג. און די בונע איז אזוי אויסגעשטאטן געווארן אויף דעם בעסטן אופן פארן דראטע „א שטאט אן אידן".

* * *

דער סוף—אויף אלע שונאי־ישראל, ווען, די גרויסע פריילאכע ווען, איז פארהאנדלט געווארן אין א גרויס דאנק. ס׳איז אונעד די לעבעדיקייט און דיפריילאכקייט, ס׳איז נעלם געווארן דער שיק און גלאנץ. די באפעלקערונג האט זיך צוריקגעקערט צו די אלטע דייטשע קליידער. ליטעראטור, טעאטער און א. וו. זיינען אויסגעשטארבן. עס זיינען בלויז פארבליבן שיינקען צו שי־מור׳ן . . .

און עס האבן זיך אנגעהויבן צרות און צרות. דער עולם האט אנגעהויבן מורמלען.

אין ס׳איז געגאנגען פון שלעכט צו ערגער, ביז מען האט אויף מאסן־פאר־זאמלונגען אנגעהויבן פאדערן דעם צו־דיקסער פון די אידן.

דער סוף אין נעווען, אז מען האט געבעטן די אידן צוריק אין דער־רעשטער איר אין געקומען צוריק קיין ווין. האט זיך די שטאט אויסגעפוצט אין ס׳איז פיינסטן וואס זי האט געהאט. ס׳איז נעווען א נאציאנאלער יום־טוב, און דער איר האט געקראָגן א קעניג־לאכן קבלת־פנים.

* * *

אויב די האקנקרייצלער האבן דער־מארדעט דעם מחבר, איז עס געווען פארן סוף פונם בוך, אבער ניט פארן אנהויב.

איינגטלאך איז דאס דער אידעאל פון די האקנקרייצלער אין עסטרייך. די היטלעריסטן אין דייטשלאנד און אויך אין אנדערע לענדער, צו באפרייען זיך פון דער גרויסער מיסייט, דורך באפרייען זיך פון די אידן, וועלכע, ווי זיי גלויבן, האבן דע מאנטאן אן מאסקאטן.

מר. אסאווסקי וועט זיין דער נאסט רעדנער פון די רעדזשיינער בני־ברית דאנערשטאג, דעם 12טן נאוועמ־בער, און דער קאמפיין פארן בית יתומים וועט זיך גלייך אנפאנגען אונ־טער דער לייטונג פון דעם בני־ברית לאדזש דארט.

אין קאלגארי וועט מר. אסאווסקי זיין דער נאסט רעדנער פון דער בני־ברית לארזש דינסטאג, דעם 17טן נא־וועמבער, וועלכעס וועט אויך זיין דער סיגנאל פארן בית יתומים קאמ־פיין.

דראמהעלער, ערמאנטאן און סאס־קאטון וועלן באזוכט ווערן דערנאך, אין דער נעהערייקער צייט.

מאָסקווער באפעלן ניט בינדענד זאָגט קאָמוניסטישער פירער

טראַראנטאָ, אנט., נאוו. 10. — דער קאמונ־יסטישער אינטערנאציאנאל אין מאסקווע האט ניט ארויסגעצוואגענען קיין באפעל אויף דער קאנאדער קא־מוניסט. פארטיי, לויט טאם יוזו, וועל־כער ווערט דא צוזאמען. כיט אבט אנדערע אנגעקלאגטע קאמוניסטן, גע־משפט אויף דער קלאגע אז זיי זיינען מיטגלידער פון אן אומגעזעצלאכער אסאסיאציע.

די „באפעלן" פון מאסקווע, האט ער געזאגט, האבן ניט געהאט קיין ווירקונג אויף דער קאנאדער קאמו־ניסטישער פארטיי. די פראגראם פון דעם (דדיזן) אינטערנאציאנאל איז ניט מער ווי א פירערשאפט צו האנד־לען אונטער געוויסע אומשטענדן: זיי האבן אנטהאלטן דערקלערט איצט, אז דער האט בדעה איצט נאציאנאליזירן אלע ווירטשעפט אינדוסטריעס אין באנקן (איין באנק האט ער שוין נאציאנאלי־זירט) און די אומווירטשעפט לאזן אונ־טערגיין.

קיין גרויסע אינדוסטריע, זאגט ער, וויל ער ניט פאר איטאליע, ער וויל חריפטאנלאך פארווארנלען איטאליע אין אן אגריקולטורעל לאנד.

ער נייט אוז אין דער זעלבער ריכ־טונג וואס עס ציט דיהיטלעריסטן אין דייטשלאנד, אבער אן זייער אנטיסע־מיטיזם. ווייל אין איטאליע איז שוין טער ניט נויטיק קיין אנטיסעמיטיזם

אידישע יוגנעלייט צעלויפן זיך פון סאָוועטישער שול צוליב אנטיסעמיטיזם

פון 600 שילער אין טעכנישן אינסטיטוט אויפן אוראל זיי־נען זיך 400 צעלאפן. — וולאדימיר בערנשטאם, בא־רימטער אדוואקאט פון צארישע צייטן, געשטארבן

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו „דאס אידישע וואָרט" פון „איטא")

מאסקווע, נאוו. 10 (איטא). — פון אנטיסעמיטן זיינען אפגעקומען מיט לייכטע שטראפן, און זיינען אפילו ניט אויסגעשלאסן געווארן פון שול. די רע־זאלוציע פאדערט דערפאר א פארבר־ערונג פון די שול פון דאיגענונגען, ווי אויך מעגשלאכע לענגס מעגלאכקייטן פאר די אנקומענדיקע שילער.

מאסקווע, נאוו. 10 (איטא). — דער נוט באקאנטער אודישער אדוואקאט וולאדימיר בערנשטאם איז געשטארבן אין עלעטער צייט פון 73 יאר. ער איז באר־ריכט מיט זייגע פארטיידיקונגען אין צארישע צייטן פון א סך רוואלוציע־טיקע סאוועטישע פיערער.

די רעזאלוציע באקלאגט זיך, אז די אנטיסעמיטן זיינען אפגעקומען מיט לייכטע שטראפן, און זיינען אפילו ניט אויסגעשלאסן געווארן פון שול. די רע־זאלוציע פאדערט דערפאר א פארבר־ערונג פון די שול פון דאיגענונגען, ווי אויך מעגשלאכע לענגס מעגלאכקייטן פאר די אנקומענדיקע שילער.

מאסקווע, נאוו. 10 (איטא). — דער נוט באקאנטער אודישער אדוואקאט וולאדימיר בערנשטאם איז געשטארבן אין עלטער אין א אלטער אין דער דאנע פון 73 יאר. ער איז באר־ריכט מיט זייגע פארטיידיקונגען אין צארישע צייטן פון א סך רוואלוציע־טיקע סאוועטישע פיערער.

אימפעריאלע עקאנאמישע קאנ־פערענץ וועט אפגעהאלטן ווערן אין אטאווא אין יולי

לאנדאן, נאוו. 10. — די קומענדי־קע בריטישע אימפעריאלע עקאנאמישע קאנפערענץ וועט אפגעהאלטן ווערן אין אטאווא, אין ערף איכם חודש יולי. — לויט א דערקלערונג געמאכט פון פרעמיער מאקדאנאלד ביים לארד מע־יארס באנקעט, אז די נאציאנאלע רע־גירונג האט באשלאסן אנצונעמען קאר־נאדעש איינלאדונג צו דער קאנפערענץ

דזש. ה. טאמאס, סעקרעטאר פאר די דאמיניאנס, וועט דערווייל באזוכן די פארשיידענע טיילן פון דער אימפעריע. אלעלענדיק האנדלס אינפארמאציעס פאר דער קאנפערענץ.

דער פרעמיער האט ווייטער אנאנ־סירט, אז די רעגירונג האט בדעה צו סטאביליזירן דעם פונט; צו פארזיכערן דעם דערפאלג פון דער אנטוואפענונגס קאנפערענץ וואס ווערט געהאלטן אין פעסט. טעלעג. צו ד. א. וו. פון „איטא"

בערלין, נאוו. 10 (איטא). — דער פראקוראר וועלכער האט געפארערט דדיי יאר טורמע פאר גראף העלדארף אפאר אנפירן דעם פאגראם ראש־השנה ביינשאנט, האט אפעלירט צום העכערן גריכטס קעגן דער מילדער שטראפ פון זעקס חדשים געפענגניש, צו וועלכער ער איז פארארטהיילט געווארן.

עס ווערט דערווארטעט, אז דער פראקוראר זאל פועל׳ן א נייעם פראָ־צעס פאר אלע נאצים וואס האבן זיך באטייליקט אינם פאגראם, און זיי אלע זאלן לייכטציטיק נע׳ששפט ווערן.

דער לייכטער אורטייל אין העל־דארפס פראצעס וואס האט זיך גע־שלעפט פאר איבער א חודש צייט מיט איבערדרייטונגען האט אריינגערופן גרויס אומצופרידענהיט אין די דייטשע דעמאקראטישע קרייזן.

ענינפטן באטייליקט זיך אין מוסולמאנישן קאָנגרעס

צוזאמענקום אין ירושלים וועט אָבער ניט האָבן צו טאָן מיט קאליפאט פראגע

ספּעציעלע טעלעגראמע צו „דאס אידישע וואָרט" פון „איטא")

קאיראָ, עגיפטן, נאוו. 10 (איטא).— די עגיפטישע רעגירונג האט איינגע־שטימט צו שיקן דעלעגאטן צו דעם מוסולמאנישן קאנגרעס אין ירושלים, נאכדעם ווי דער נראנד מופטי האט באזוכט דעם פרעמיער און האט אים פארזיכערט, אז דער קאנגרעס וועט ניט פארהאנדלען די פראגע פונם קאליפאט און ניט קיין אינעראבע עגיפטישע ענינים.

עס ווערט דערווארטעט, אז אויף דער היגער אלאזהאר אוניווערסיטעט זאל שיקן דעלעגאטן אין א צאל עגיפ־טישע נאטאבעלן זאלן פארן, נאכפאל־גנדיק דעם ביישפיל פון דער רעגירונג.

—(::)—

עפנט דא אפיס

דר. דזש. ל. וויינסמאן, וועלכער האט נאך א צווייטן קורס פאסט־גראד דיואיטיש קורס אין א צאל וויכטיקע אמעריקאנער אינוועסטיטעטן צוריק געקערט זיך קיין ווינניפעג און געעפנט אן אפיס אין 909 בעיד בילדינג. ער ספעציאליזירט זיך אין קראנקהייטן פון די נירן, פענכער, פראסטאטע און רעקטום.

—(::)—

קאנאדער אימיגראציע אפיסעס געשלאסן אין ענגלאנד

דער היגער „טריבונס" קאָרעס־פאנדענט מעלדעט פון אטאווא. אז ביים סוף פון קומענדיקן מאנאט וועלן א סך אימיגראציאנס אפיסעס פון דער קאנאדער רעגירונג אויף די ברי־טישע אינזלען געשלאסן ווערן. אזוי ווי עס זיינען שוין געשלאסן נעווא־רען די קאנטינענטאלע אפיסעס.

די נויטיקע אימיגראציע אדרעס וועט אנגעפירט ווערן אין די הויפּט האפנס אועלכע ווי ליווערפול, גלאז־גא און בעלפאסט, אבער די אינלאנ־דישע באריכטגעבן ווערן אפגעשאפן ווערן אין א סך פונקטן.

די אורזאכן פאר דעם דאזיקן שריט זיינען וואס ביי היינטיקן טאג ווערט ניט דערמוטיקט קיין אמיגראציע קיין קאנאדע.

—(::)—

קאלאניזאציע פלענער גרייט פאר רעגירונגס גוטהייסונג

די ספּעציעלע קאמיסיע וואס באַ־שטייט פון פארטרעטער פון קאלאני־זאציע ארגאנזאציעס און די איינ־באנען, מיט פארשטייער פונם הינג־סיטי קאונסיל, האט לעצטן פרייטאג פארארבייטט אלע אירע פלענער פאר דער קאלאניזאציע קון צוויי הונדערט ווינניפעגער ארבעטסלאזע משפחות אויפן לאנד.

דער פראיעקט איז גלייך איבערגע־געבן געווארן צו דער פראווינציעלער רעגירונג, וועלכע האט אים גוטגעהייסן און צוגעזאגט באלד איבערשיקן צו דער פעדעראלער רעגירונג פאר איר גוטהיי־סונג.

—(::)—

שלאכטן אין מאנ־דזשוריע נייען אן

ביטערע שלאכטן צווישן יאפאנעזיש־שע טרופּן און כינעזישע אומרעגולערע טרופּן ווערן באריכטעט פון מאנדזשור־ריע. 700 כינעזער זיינען געטויט אדער פארוואונדעט געווארן אין א שלאכט ארום האינשענג, צו צפון פון דאיריע.

אין טיענטזין און אנגעגאנגען א שלאכט פאר 12 שעה צייט, וואס האט זיך פארענדיקט מיט א יאפאנעזישער באמבארדירונג פון דער שטאט. די לאגע אין אבער הארט נאך אז אומרואיקע, און די אויסלענדישע קאלאניע פילט זיך ניט זיכער.

אין שעענעזיא, נאוו. 9. — אין די קריי־זען פון דער פעלקער ליגע האט מען נעכטן געגעבן אנדייטונגען אז יאָ־פאן וועט מעגלאך ווערן געדראָעט, אז זי וועט אויסגעשלאסן ווערן פון דער ליגע דערפאר וואס זי האט איג־נאָרירט דער ליגעס באפעלן און זי פירט מיט איר מיליטערישער אק־טיוויטעט אין מאנדזשוריע.

טאקיא, נאוו. 10. — אין די היגע צייטונגען זיינען נעכטן געווען אפ־גערדוקט באריכטן אז דער כינעזישער עס צו פארטייען צו גרינדן „פראָלע־טארישע זעלבסט־שוצן" איז ניט געווען אפיציעל, האט יוען געזאגט נעכטן אין געריכט. די אינסטרוקציעס וואלטן אפשר געווען נוצלאך אין אנ־דערע לענדער, אבער די קאנאדער פארטיי האט זיי געקאנט איינגארירן, אויב זי וואלט עס געפונען פאר נור־טיק. פאקטיש, האט ער געזאגט, זיי־נען קיין רעקאמענדאציעס קיינמאל ניט אנגענומען געווארן.

ער האט צוגעגעבן, אז ער האט זיך באטייליקט אין דעמאנסטראציעס, ער האט אבער געלייקנט, אז די קאמו־ניסטישע פארטיי האט וועגן אגיטירט פאר צוואנג אדער אומרוען. די פאר־זאמלונגען זיינען געווען ניט מער ווי מיטן צוועק צו צייגן די אויפמערק־זאמקייט צו דער ארבעטסלאזע. עס זיינען ביי געוויסע פארזאמלונגען פאר־נעקומען צוזאמענשטויסן צווישן דער פאליציי און קאמוניסטן, אבער די האבן דערקלערט, אז זיי האבן גע־שטיצט די ארבעטסלאזע, אבער אז די סוף קיכן צווינגען זיי צו פארמא־כען זייערע געשעפטן.

דעסטאראטארן פראטעס־טירן קעגן סוף־קיכן

אז די איינגנטמער פון דעסטאראנען און באדרינג הייזער אין ווינניפעג זיי־נען אונטערוואָרפן צו דער מעגלאכ־קייט אנצוקומען נאך חילף צו דער שטאט אין דער נאענטער צוקונפט, איז אויסגעדריקט געווארן די מיינונג ביי א פארזאמלונג וואס איז אפגע־האלטן געווארן אין „אוקראינער פיפּלס האוס".

די פארזאמלונג האט אנגענומען א רעזאלוציע וואס פארדערט אויף די אפ־שאפונג פון די שטאטיקע סוף קיכן פאר ארבעטסלאזע. די איינגנטימער האבן דערקלערט, אז זיי האבן גע־שטיצט די ארבעטסלאזע, אבער אז די סוף קיכן צווינגען זיי צו פארמא־כען זייערע געשעפטן.

א. אסאווסקי פארט ארויס אין די אינטערעסן פונ׳ם בית-יתומים

דערשיינט די ערשטע שטאט באזוכט צו ווערן, דעם דאנערשטאג

מר. אסאווסקי, סופּערינטענדענט פון בית־יתומים מאכט א טור איבער מערב קאנאדע און וועט באזוכן אין פאר־לויף פון די קומענדיקע פאר וואכן רעדזשיינע, קאלגארי, דראמהעלער, ערמאנטאן און מאסקאטון.

מר. אסאווסקי וועט זיין דער נאסט רעדנער פון די רעדזשיינער בני־ברית דאנערשטאג, דעם 12טן נאוועמ־בער, און דער קאמפיין פארן בית יתומים וועט זיך גלייך אנפאנגען אונ־טער דער לייטונג פון דעם בני־ברית לאדזש דארט.

אין קאלגארי וועט מר. אסאווסקי זיין דער נאסט רעדנער פון דער בני־ברית לארזש דינסטאג, דעם 17טן נא־וועמבער, וועלכעס וועט אויך זיין דער סיגנאל פארן בית יתומים קאמ־פיין.

דראמהעלער, ערמאנטאן און סאס־קאטון וועלן באזוכט ווערן דערנאך, אין דער נעהערייקער צייט.

אידישע יוגנעלייט צעלויפן זיך פון סאָוועטישער שול צוליב אנטיסעמיטיזם

פון 600 שילער אין טעכנישן אינסטיטוט אויפן אוראל זיי־נען זיך 400 צעלאפן. — וולאדימיר בערנשטאם, בא־רימטער אדוואקאט פון צארישע צייטן, געשטארבן

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו „דאס אידישע וואָרט" פון „איטא")

מאסקווע, נאוו. 10 (איטא). — פון אנטיסעמיטן זיינען אפגעקומען מיט לייכטע שטראפן, און זיינען אפילו ניט אויסגעשלאסן געווארן פון שול. די רע־זאלוציע פאדערט דערפאר א פארבר־ערונג פון די שול פון דאיגענונגען, ווי אויך מעגשלאכע לענגס מעגלאכקייטן פאר די אנקומענדיקע שילער.

מאסקווע, נאוו. 10 (איטא). — דער נוט באקאנטער אודישער אדוואקאט וולאדימיר בערנשטאם איז געשטארבן אין עלטער אין א אלטער אין דער דאנע פון 73 יאר. ער איז באר־ריכט מיט זייגע פארטיידיקונגען אין צארישע צייטן פון א סך רוואלוציע־טיקע סאוועטישע פיערער.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדער

דינסטאג, נאוו 10

פארלעזונג פון דר. וויקסלער ביי פראפעסיאנאל, 8.30 אוו., אין פרידזאל אלגעמיין, פארזאמ. פון יונגע פרויען סיסטערהוד, 2.30 נ.מ., אין י. מ. ה. א. אלגעמיין פארזאמ. פון מוטער פאראיין פון ת״ח, 8.30 אוונט, אין ת״ח לייב גלאנץ ביי פארזאמ. פון פיא־נערן פרויען, 8.30 אוו., אין פאלקס שול אלגעמיין, פארז. פון לינקע פוע״צ, 9 אוונט אין פרי־אינסטיטוט.

מיטוואך, נאוועמבער 11

עקזאמ. פארזאמ. פון חסד של אמת, 8 נ.מ., אין נייער ת״ח.

פארזאמ. פון בנות שלום, 8.30 נ.מ., אין קליינער ת״ח.

פארז. פון וופּ. דשאפט. הדסה ביי מרס. קאטלארסקי, 449 בארזאס עווע.

קולט. פארזאמ. פון פרויען קולט. פארב. פון ת״ח, פארלעזונג פון י. זול־בערשטיין, 8.30 נ.מ., אין ת״ח.

פאראייניקונג פארזאמ. פון פוע״צ און צעיריי־ציאן 8.30 אוונט אין פאלקס שול. דר. הענעל און ל. גלאנץ, רעדנער

25־סענט טיי פון ליידיס אקז. פון תפארת־ישראל שול ביי מרס. זימבערג, 466 סעלקירק עווע., 2 ביז 11 נ.מ.

פרייטאג, נאוו. 13

סימפאזיום איבער ביכער און שריי־בער ביי פארזאמ. פון איד. קולט. נעו., 8.45 נ.מ., אין פרץ זאל.

זונטאג, נאוו. 15

טיי און שאקלאד שאוער פון מר־טער פאראיין פון א. ר. פ. ט. שול ביי מרס. קורק, 446 פרינסעסארד. 2.30 נ.מ.

טעג־טאג פון בנסת ישראל סיסט. אלגעמ. פארזאמ. און וואלן ביי לינק הצדק און ביקור חולים, 2.30 נ.מ., אין קליינער ת״ח.

מאנצערט און טאנץ פון מוטער פאר. פון פרידשול, 8.30 אוו., אין פרידזאל

מ. בלאשטיין ביי פארזאמ. פון ארב. רינג: „די ארב. באוועגונג, ווי איך זע זי", 2.30 נ.מ., אין פרייהייט־טעמפּל.

פייערונג פון אקט. רעוואלוציע 8.30 אוו., אין פרייהייט טעמפּל. אויפן. קאמ. פארטיי, איד. ארב. קולט. צענטער און ארבעטער הילף געזעלשאפט.

טיי ביי מרס. גאניק, 616 פרינסעסארד עווע., 2ביז שפעט.

וואלן פארז. ביי ליידיס אקז. פון מ. כ. קלינק, 2 נ.מ., אין קלינק.

טיי פון ליידיס אקז. פון אהל־יעקב שול, פון 3 נ.מ., אין שול.

מאנטאג, נאוועמבער 16

פארלעזונג פון ה. שטיינבערג ביי מיוטשועל אייד אסז., 8.30 אוו., אין פאלקס־שול.

(שלוס אויף לעצטער זייט)

האט פארלאנגט דריי יאר גע־פענגניש פאר דעם נאצי פירער

גייער פראצעס ווערט דערווארטעט וועט דורכגעפירט ווערן

ספּעציעלע טעלעגראמע צו „דאס אידישע וואָרט" פון „איטא")

בערלין, נאוו. 10 (איטא). — דער פראקוראר וועלכער האט געפארערט דדיי יאר טורמע פאר גראף העלדארף אפאר אנפירן דעם פאגראם ראש־השנה ביינשאנט, האט אפעלירט צום העכערן גריכטס קעגן דער מילדער שטראפ פון זעקס חדשים געפענגניש, צו וועלכער ער איז פארארטהיילט געווארן.

עס ווערט דערווארטעט, אז דער פראקוראר זאל פועל׳ן א נייעם פראָ־צעס פאר אלע נאצים וואס האבן זיך באטייליקט אינם פאגראם, און זיי אלע זאלן לייכטציטיק נע׳ששפט ווערן.

דער לייכטער אורטייל אין העל־דארפס פראצעס וואס האט זיך גע־שלעפּט פאר איבער א חודש צייט מיט איבערדרייטונגען האט אריינגערופן גרויס אומצופרידענהיט אין די דייטשע דעמאקראטישע קרייזן.

אימפעריאלע עקאנאמישע קאנ־פערענץ וועט אפגעהאלטן ווערן אין אטאווא אין יולי

לאנדאן, נאוו. 10. — די קומענדי־קע בריטישע אימפעריאלע עקאנאמישע קאנפערענץ וועט אפגעהאלטן ווערן אין אטאווא, אין ערף איכם חודש יולי. — לויט א דערקלערונג געמאכט פון פרעמיער מאקדאנאלד ביים לארד מע־יארס באנקעט, אז די נאציאנאלע רע־גירונג האט באשלאסן אנצונעמען קאר־נאדעש איינלאדונג צו דער קאנפערענץ

דזש. ה. טאמאס, סעקרעטאר פאר די דאמיניאנס, וועט דערווייל באזוכן די פארשיידענע טיילן פון דער אימפעריע. אלעלענדיק האנדלס אינפארמאציעס פאר דער קאנפערענץ.

דער פרעמיער האט ווייטער אנאנ־סירט, אז די רעגירונג האט בדעה צו סטאביליזירן דעם פונט; צו פארזיכערן דעם דערפאלג פון דער אנטוואפענונגס קאנפערענץ וואס וועט געהאלטן אין פעסט. טעלעג. צו ד. א. וו. פון „איטא"

גלויבט אז ווייץ וועט זיך הויבן ביז 80 סענט א בושל

אמהערסט, נ. ס., נאוו. 10. — דאס. דאבט. וועער. דאמיניאן מיניסטער פון אגריקולטור, האט דא אויסגערעדט זיין גלויבן, אז ווייץ וועט זיך אויפ־הויבן אינגיכן ביז 80 סענט א בושל. עס זיינען דא אפטימיסטן וואס גלויבן אז דער פרייז וועט דערגרייכן א דאָ־לאר. האט ער געזאגט, אבער ער וויל ניט זיין צופיל אפטימיסטיש.

די געהעכערטע ווייץ פרייזן, גלויבט דער מיניסטער, וועלן זייער פיל אויפ־טאן פאר דער פארבעסערונג פון דער עקאנאמישער לאגע אין לאנד און דער אנדערע געשעפט־פלעצער אין דעם טאג.

נעוועלשאפטלאכער קאלענדער

דינסטאג, נאוועמבער 11

עקזאמ. פארזאמ. פון חסד של אמת, 8 נ.מ., אין נייער ת״ח.

פארזאמ. פון בנות שלום, 8.30 נ.מ., אין קליינער ת״ח.

פארז. פון וופּ. דשאפט. הדסה ביי מרס. קאטלארסקי, 449 בארזאס עווע.

קולט. פארזאמ. פון פרויען קולט. פארב. פון ת״ח, פארלעזונג פון י. זול־בערשטיין, 8.30 נ.מ., אין ת״ח.

פאראייניקונג פארזאמ. פון פוע״צ און צעיריי־ציאן 8.30 אוונט אין פאלקס שול. דר. הענעל און ל. גלאנץ, רעדנער

25־סענט טיי פון ליידיס אקז. פון תפארת־ישראל שול ביי מרס. זימבערג, 466 סעלקירק עווע., 2 ביז 11 נ.מ.

פרייטאג, נאוועמבער 13

סימפאזיום איבער ביכער און שריי־בער ביי פארזאמ. פון איד. קולט. נעו., 8.45 נ.מ., אין פרץ זאל.

זונטאג, נאוועמבער 15

טיי און שאקלאד שאוער פון מר־טער פאראיין פון א. ר. פ. ט. שול ביי מרס. קורק, 446 פרינסעסארד. 2.30 נ.מ.

טעג־טאג פון בנסת ישראל סיסט. אלגעמ. פארזאמ. און וואלן ביי לינק הצדק און ביקור חולים, 2.30 נ.מ., אין קליינער ת״ח.

מאנצערט און טאנץ פון מוטער פאר. פון פרידשול, 8.30 אוו., אין פרידזאל

מ. בלאשטיין ביי פארזאמ. פון ארב. רינג: „די ארב. באוועגונג, ווי איך זע זי", 2.30 נ.מ., אין פרייהייט־טעמפּל.

פייערונג פון אקט. רעוואלוציע 8.30 אוו., אין פרייהייט טעמפּל. אויפן. קאמ. פארטיי, איד. ארב. קולט. צענטער און ארבעטער הילף געזעלשאפט.

טיי ביי מרס. גאניק, 616 פרינסעסארד עווע., 2ביז שפעט.

וואלן פארז. ביי ליידיס אקז. פון מ. כ. קלינק, 2 נ.מ., אין קלינק.

טיי פון ליידיס אקז. פון אהל־יעקב שול, פון 3 נ.מ., אין שול.

מאנטאג, נאוועמבער 16

פארלעזונג פון ה. שטיינבערג ביי מיוטשועל אייד אסז., 8.30 אוו., אין פאלקס־שול.

(שלוס אויף לעצטער זייט)

ביהון פראצעסירט אויף קלאגע פון וועלן דערמארדן פאליציסט

אנגעקלאגט אים פארזוך צו דער־מארדן דעם פאליציסט דזש. ברון, דעם 26טן יוני, האט זיך נעכטן אנ־געאנגען דער פראצעס פון מאכווייס ביהון אין אסיזיד גריכט פאר ריכ־טער ראבסאן און א דזשורי.

פאליציסט האבן עדות געזאגט, אז אין דער צייט ווען עס איז אנגע־פירט געווארן א געשלעג צווישן אר־בעטסלאזע און דער פאליציי, אויף הינינס עווענו, האט ביהון אטאקירט דעם פאליציסט מיט א שטעקן וואס דער פאליציסט פארלאנגט אז ביהון זאל אויף די־ר פאלגן אויף א צווייטער צייט פון דער קריגערי.

ביהון איז דערקאנט געווארן אלס דער מאן וועלכן מען האט געזוכט שלאגנדיק דעם פאליציסט איבערן קאפּ. ברון איז אזוי שטארק צעקלאפּט געווארן, אז ער האט געמוזט ליגן אין שפיטאל עטלאכע וואָכן. זיין אדם איז געווען צעבראכן, און ער איז שטארק צעקלאפּט געווארן אין קאפּ און פנים.

סטאָרם וועלן מוזן געשלאָסן ווערן מאָרגן, זאָגט ז. דזש. מעדזשאָר

מאָרגן, דעם 11טן נאוועמבער, פענשטילשטאנד וואס האט געמאכט א סוף צו דער גרויסער מלחמה אין 1918. דאס וועט זיין א „לענאלער יום־טוב" יעדן יאר פון איצט אן, לויט א געזעץ אנגענומען אויף דער לעצטער סעסיע פונם פארלאמענט, און וועט מער ניט געפייערט ווערן צוזאמען מיט „טענקסגיווינג דעי" ווי ביז איצט.

ווי אטארני דזשענעראל ז. דזש. מעדזשאר באהויפטעט, וועלן אלע גע־שעפט פלעצער און סטארס מוזן זיין געשלאסן מאָרגן. און קרעמער וואס וועלן האלטן אפן זייערע געשעפטס וועלן קאנען פארפאלגט ווערן לויטן געזעץ. ווי אטאווא מעלדעט אבער, איז די פייערונג פון דעם יום־טוב, אויף וויפל ס׳איז שוין די דאמיניאן געווען, אז פרייוויליקע, ווי קריסמעס אדער נייי־יאר, פיידן געוויסע פראווינצן האבן זייערע אייגענע געזעצן וועגן אויס־צווינגען דאמיניאן יום־טובים.

בריטיש קאלומביא און מאסקאטשע־וואן האבן אונטער דער דראאונג פון א שטראף פון ביז א יאר געפענגניש פארבאטן צו האלטן אפן קראמען און אנדערע געשעפט־פלעצער אין דעם טאג.

נלויבט אז ווייץ וועט זיך הויבן ביז 80 סענט א בושל

אמהערסט, נ. ס., נאוו. 10. — האט. דאבט. וועער. דאמיניאן מיניסטער פון אגריקולטור, האט דא אויסגערעדט זיין גלויבן, אז ווייץ וועט זיך אויפ־הויבן אינגיכן ביז 80 סענט א בושל. עס זיינען דא אפטימיסטן וואס גלויבן אז דער פרייז וועט דערגרייכן א דאָ־לאר. האט ער געזאגט, אבער ער וויל ניט זיין צופיל אפטימיסטיש.

די געהעכערטע ווייץ פרייזן, גלויבט דער מיניסטער, וועלן זייער פיל אויפ־טאן פאר דער פארבעסערונג פון דער עקאנאמישער לאגע אין לאנד און דער אנדערע געשעפט־פלעצער אין דעם טא

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada
דאָס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.
Subscription: $6.00 per year.
WINNIPEG — MANITOBA
Established 1910 Phones: 55 409—52 213

דער מוסר השכל פון דער אַמעריקאַנער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

ניט לאַנג צוריק האָט דער קאָמיטעט געפאַלקערט אין דער אַמעריקאַנער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע צווישן דער הערשנדיקער ליפּסקי גרופּע פון איין זייט, און פון דער אַפּאָזיציאָנעלער בראַנדייס־מעק גרופּע, פון דער צווייטער זייט. די לעצטע האָט באַשולדיקט ביי יעדער קאָנגרעס די אַדמיניסטראַציע אין פירן די באַוועגונג צום אָפּגרונט, פאַרשלאָגנדיק אירע אייגענע פּלענער אין מעמאָרן פאַר דער געזונטמאַכונג פון דער באַוועגונג.

די בראַנדייס־מעק גרופּע, ווי אַב. גאָלדבערג, וועלכער האָט שפּעטער איבערגעביטן זיין פּראָטעסט, האָט דערקלערט אויף זיין באַזונדער אין ווייניקער מיט אַנדערהאַלבן יאָר צוריק, איז באַשטאַנען בלויז פון „עטלאַכע געמען“, אָבער זי האָט ניט געהאַט קיין שום באַוועגונג הינטער זיך. ביי יעדער קאָנווענשאָן איז זי געווען אין אַ האָפנונגסלאָזער מי־נאָריטעט, און אייסער אַביסל טומל האָט זי דאָרטן ניט געקאָנט מאַכן. אגב האָבן אירע הייפּס פירער די גאַנצע צייט געהאַלטן זיך אין שאָטן, און זינט זייערע פלעגער דורכגעוואָרפן געוואָרן מיט אַ צאָל יאָרן פריער, האָבן זיי זיך צוריקגעצויגן אינגאַנצן פון דער ציוניסטישער באַוועגונג.

ניט געקוקט אָבער אויף דעם, האָט די ליפּסקי גרופּע, דאָס הייסט, פאַקטיש די גאַנצע אַמעריקאַנער ציוניסטישע באַוועגונג, קאָ־פּיטולירט ביי דער קאָנווענשאָן פאַראָרן פאַר דער בראַנדייס־מעק גרופּע און האָט זיך איבערגעגעבן אין אירע הענט. די הייפּט אורזאַך איז געווען — די פינאַנציעלע שוועריקייטן פון דער ליפּסקי אַדמיניס־טראַציע, וואָס זיינען גוואַלדיק קאָמפּליצירט געוואָרן דורך דעם קראַך אויף וואָל סטריט אין דער דעפּרעסיע, וועלכע האָבן פאַר איר פאַר־שטאָפּט אַלע הכנסה קוואַלן. מען האָט געגעבן, אַז „די געמען“ וועט געלינגען אַרויסצופירן די אָרגאַניזאַציע פון איר פינאַנציעלן פאַלאַנטער.

די בראַנדייס־מעק גרופּע האָט זיך געזעצט „אויפן פעדער“. און האָט געקראָגן אַ פרייע האַנט דורכצופירן אין לעבן איר פּראָגראַם, באַפעסטיקנדיק אַזוי די אַמעריקאַנער ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע סיי אָרגאַניזאַציאָנעל, און סיי פינאַנציעל. — זי האָט תמיד פאַרזיכערט, אַז זי קאָן דאָס טאָן. אירע רייען זיינען געווען פעסט געשלאָסן, און אפי־לו אַזאַ קעגנער אירער, ווי אַב. גאָלדבערג, וואָס איז אַריין אין אירע רייען, האָט מיט איר מיט געאַרבעט ווי אַן אייגענער מענש.

און קיין אַפּאָזיציע וואָס זאָל איר שטערן אין איר אַרבעט האָט זי אויך פאַקטיש ניט געהאַט. — אַן אַפּאָזיציע קעגן איר איז דערשינען ערשט מיט אַ פּאָר חדשים צוריק, נאָך דעם ציוניסטישן קאָנ־גרעס, און ערשט דאַן, ווען זי האָט דערפירט די ציוניסטישע אָרגאַני־זאַציע פון אַמעריקע צו אַ סך אַן ערגערן מצב, ווי זי האָט זי איבער־גענומען . . .

די רעזולטאַטן פון אַ יאָר פיהרונג פון דער בראַנדייס־מעק גרופּע זיינען איצט קלאָר געוואָרן פון אירע אייגענע באַרכמן ביי דער 34טער יאָרלעכער קאָנווענשאָן אין מאָנטריאָל. אין פון דער קלערונגען פון דער אַפּאָזיציע אין די פרע־קאָנווענשאָנען באַראַטונגען, און אַט איז דער סך־הכל: אָרגאַניזאַציאָנעל — אַ פאַרלוסט פון אַמ־ריקאַנישן פּיפּצן פּראָצענט פון דער מיטגלידערשאַפט, און פינאַנ־ציעל — אַ דעפיציט פון 140 טויזנט דאָלאַר און אַ מעגלעכער בערעכנונג „דושאַדושמענט“ אויף זיבעציק טויזנט דאָלאַר קעגן דער נייערער אָרגאַניזאַציע.

מיט איין וואָרט: אָרגאַניזאַציאָנעל, די לאַגע אויף אַ סך פאַרערגערט; פינאַנציעל, די לאַגע אויף אַ האָר ניט פאַרבעסערט. אגב זיינען אויך די ציוניסטישע פּאָנד זאַמלונגען אויך געפאַלן.

נאַטירלעך, איז דאָ ניט שווער צו וואַרפן די שולד. ווי אין אַלע פאַלן, אויפן קריזיס. מען קאָן אפילו זאָגן, אַז די ליפּסקי ריכטונג, מיט אירע מעמאָדן, וואָלט נאָך ערגער אויסגעמאַכט אונדזערע ביי דער בראַנדייס־מעק גרופּע. ס'איז אָבער קלאָר, אַז דאָס וואָלט געווען זייער אַ ספּע־קולאַטיווע באַהויפּטונג. דער־ווייל שטייען מיר ביי דעם פאַקט, וואָס קיינער קאָן ניט אָפּלייקענען, אַז די בראַנדייס־מעק מעמאָדן האָבן ניט באַוויזן קיין נסים, און איז זיי האָבן עפּעס אויפגעטאָן, איז עס געווען צו טאַ־ן שוואַכער דער ציוניסטישע באַוועגונג, און ניט צו פאַרשטאַרקן זי.

* * * * *

ס'איז דאָ אַ מיסר־השכל אין די אַמעריקאַנער פאַסירונגען פאַר דער קאַנאַדער ציוניסטישער באַוועגונג.

אין קאַנאַדע האָט זיך לעצטנס אויך באַוויזן אַן „אָפּאָזיציע“. כאָטש, ווי מערקווירדיק דאָס זאָל ניט אויסזען, דער אַנפירער פון דער אָפּאָזיציע און אַפשר איר איינציקער „נאָמען“ און פאַרשטייער איז דער דירעקטאָר פון דער אַדמיניסטראַציע, רבי י. ל. דאָבטניק.

ענלאַך איז די דאָזיקע „אָפּאָזיציע“ צו דער געוועזענער בראַנ־דייס־מעק גרופּע ניט בלויז דערמיט וואָס זי, פּונקט ווי יענע, האָט פאַקטיש ניט קיין נאָכפאָלגערשאַפט נאָר אויך אין אירע לאָזונגען: פּונקט ווי יענע, פאַרלאַנגט אונדזער אייגענע אָפּאָזיציע, אַז דער טראָפּ זאָל געשטעלט ווערן אויף „פּרייוואַטער איניציאַטיוויע“. אַנשטאָט נאָר צו אַנאַלע קאַפּיטאַלן.

וואָס זשע דערווייַל דער אַמעריקאַנער ביישפּיל? — אַז ס'איז נאָר ניט שווער צו רעדוצירן די נאַציאָנאַלע קאַפּיטאַלן, אָבער אַז דער־מיט ווערט ניט אַרויסגערופן אין לעבן מער פּרייוואַטע איניציאַטיוויע, ווי דאָס האָט באַגלייט אויך ביז איצט די נאַציאָנאַלע קאַפּיטאַלן . . .

אין עס זייַנען אויך, אַז אַט די אַלע „נייע“ ריכטונגען גיבן ניט צו קיין געזונט דער ציוניסטישער באַוועגונג אָרגאַניזאַציאָנעל. און אַז ס'אַזעלכע קמיעות קאָן די ציוניסטישע באַוועגונג ניט געהייל־ט ווערן פון אירע שוואַכקייטן.

און באמת, — ווען איז געמט אויסן פונם ציוניזם זיין בריינט נאַציאָנאַלן פּאָטאָס, ווען איר באַרויבט אים פון זיינע אמת'ע חלוצים, מיט דער שטרעבונג צו נאַציאָנאַלן ווידער אויפבאַי יסודות פון סאָציאַלן יושר, אין ניט אים אויף דעם אָרט די באַנק־בעל חלוצים. — וואָס זשע וועט פון אים דאַן בלייבן?

די „פּרייוואַטע איניציאַטיוויע“ ווערט מיטגעשלעפּט בלויז מיטן שטראָם פונם נאַציאָנאַלן אין סאָציאַלן פּאָטאָס וואָס דער ציוניזם האָט זיך באַטיפן אַרויסרופן. פאַרשמעלערט איר דעם דאָזיקן שטראָם, דאַן מוז אויך פאַלן דער שטראָם פון דער אַזוי באַזונדערער „פּרייוואַטער איניציאַטיוויע“.

אַזאַדע האָבן די נאַציאָנאַלע קאַפּיטאַלן ניט אויפגעטאָן אין אַרץ־ישראל דאָס וואָס אַ סך ציוניסטן האָבן געהאָפט. דאָס איז געווען לערנ־פּאַר. וואָס זיי זיינען ניט געקומען אין אַ גענגדיקער מאָס. אייב אָבער ס'איז קיין אַרץ־ישראל אויף בין געקומען אַ גרויסער שטראָם פון פּרייוואַטן קאַפּיטאַל. האָט ער זיך דאָרטן באַפעסטיקט אויף די יסודות פונם נאַציאָנאַלן. שלעפּט אַרויס אָדער שוואַכט בלויז אַפּ דעם פינדאַ־מענטאַל אין דער גאַנצער בנין וועט זיך אַנהויבן וואַקלען.

אידישע פּנימער

(א בריוו פון פאַריז)
ספּעציעל פאַר ד. א. וו. דורך „איטא“
פון י. שעכטמאַן

אין פראַנקרייך לעבט אַ באַרייטנדיקער אידישער ישוב, וואָס וואַקסט מיט יעדן יאָר. אָבער אַן איינהייטלאַכער פאַלעקטיוו, וואָס זאָל זיך קענען אַנרופן „פראַנצויזיש אידנטום“, וואָס זאָל האָבן אַן איינהייטלאַכן איינענעם, בולט אויסגעקריסטאַליזירטן פּנים, איז נאָך ניט פאַראַן. און מען קען דערווייל ריידן נאָר וועגן איינצעלנע, שטאַרק פאַר־שיידענע אידישע פּנימער, וועלכע האָבן נאָנע פאַרשיידענע אויסדרוקן און וועלכע געפינען אַלץ מער זייער אַפּ־שפּיגלונג אין דער ליטעראַטור.

די „גרויסע מאַדע“ אויף אידישע טעמעס איז אין דער פראַנצויזישער ליטעראַרישער וועלט, ווי עס שיינט, אַביסל פאַרבייגעאַנגען. דער מבול פון ראָמאַנען, נאָוועלן און האַלב פּובלי־ציסטישע ווערק, וועלכער האָט אין משך פון די לעצטע יאָרן ממש פאַר־פלייצט דעם פראַנצויזישן ביכער־מאַרק איז דאָס יאָר געווארן אַ סך קלענער און אייפמער. יעדע ליטעראַרישע מאַ־דע האָט דאָך אירע קאַפּריזן. הייר־יאָר איז דאָס געדענקענדיק אויף „אידישע ביכער“ נאָרנים גרויס. אָבער אפשר נראָר דערפאַר קען מען קאָנסטאַטירן אַ געוויסע פאַרטיפונג אין דער באַ־האַנדלונג פון די אידישע טעמעס. די מחברים, וועלכע האָבן דעם מיט צו שרייבן איצט אויף אַ טעמע וואָס איז „אַרויס פון דער מאָדע“, יאָגן זיך ניט נאָך אויסערלאַכע סענסאַציעס, זייער צונאָנג איז אַ מער ערנסטער און אינ־טימער. זיי קוקן זיך צו צו די פאַרשיי־דענע פּנימ'ער, וואָס קריסטאַליזירן זיך אויס אין דעם פראַנצויזישן אידנטום, און אין זייערע ביכער קען מען שוין בלויז אַן גוטן מוטן אויפן אַנדערן אַנטלאָפן. אַזוי, אַלע אַנדערע אַרבעטן, אויף אַלע קאַמפּראַמיסן, זוכן און געפינען באמת כאַראַקטעריס־טישע פּרצופים פון דעם אידישן לעבן אין פראַנקרייך.

די גרעסטע אויסמערקזאַמקייט ציט צו צו זיך דער טיפּ פון דעם נייעם פראַנצויזישן אידן. פון דעם אימיג־רירטן. ער איז פאַר דער פראַנצויזישער לימעראַטור מער ניט אַן „עקזאָטישער“ פאַשוין, וועלכער קען אינטערעסירן אַ קינסטלער נאָר אויסערלאַך. אַט איז דערשינען אין פאַריז אַ בוך מיט אַ קורצן טיטעל: „דער־גרשון“. געשריבן אין דאָס בוך פון אַ פראַנצויז, אַ קריסט, מיטן נאָמען אַרען. דאָס איז ניט קיין פראַעפּיזאָנעלער־פיש קינד פון אַ גרויס־שטאָט, אין אַ פּעראַנאָנ־אַן משך פון יאָרן איז ער דער דירעק־טאָר פון אַ פאַלקס־שול אין סאַמע צענטער פון אידישן קוואַרטאַל אין פאַריז. ניין צענטל פון זיינע שילער זיינען אידישע קינדער פון אימיגראַנ־טישע עלטערן. און אַרען האָט געראָט די מעגלעכקייט טאָג־טעגלאַך אַריינצו־קוקן אין דער לאַבאָראַטאָריע, אין וועלכער אַ פראַנצויזישן אידן, פון אַן אימי־גראַנטן קינד וואָס וואַקסט אויף אין די פאַריזער גאַסן אונטער דער השפעה פון דעם פראַנצויזישן לעבן און פון דער פראַנצויזישער שול. דער פּרצוף־פּנים פון אַט דעם נייעם אידן, וועלכן עס שילדערט אַרען, איז לעבעדיק און אייגנאַרטיק.

דער קליינער דור־גרשון איז אַ זון פון אַ אַרטיקער אידישער עמיגראַנטן־משפחה. זיין פאַטער איז, ניט קוקנדיק אויף אַלע נסיונות, וואָס ער האָט אי־בערגעלעבט, אויף אַלע קאַמפּראַמיסן, אַמעריקע רימט זיך מיט איר נייסט פון גלייכע געלעגנהייטן, מיר איר ג ע ר ב ע ר באַציאונג צו מענטשן פון אַלע קאַסטן און ריכטונגען. דאָס זייַ־נען די גרויסע צוויי אידעאַלן פון אונ־זער גרויס און רייך לאַנד.

געדעכטניקייט און גלייכע געלעגנהיי־טען!

אַרבעטסגעבער האָבן די דאָזיקע פּרינציפּן פאַרכיבטעט מיט דעם וואָס זיי האָבן דערקלערט: „אידן זאָלן זיך ניט ווענדן צו קרוגן אַרבעט“!

דאָס וואָרט בראָון, אין זיין בוך וואָס ער האָט לעצטנס פאַרעפנטלאַכט, אונ־טער דעם „קאַטעכ „קריסטשענס אַנטי־, דאָגס:

„דער אַרבעטסלאָזער איז וואָס זוכט אַ דזשאָב אין ניו יאָרק באַגעגנט אַזוי פיל שווערקייטן און אַז אין 9 פאַלן פון 10 זיינען די אויסזיכטן און מעגלאַכ־קייטן קענן אים“.

די עקאָנאָמישע דעפּרעסיע האָט די שווערקייטן און שטרויכלונגען אויפ'ן וועג פון אידישן אַרבעטער נאָך גע־מאַכט ערגער און פיל, פיל שלעכטער. ער איז איצט אין געפאַר צו ווערן — אויב ער איז עס שוין איצט ניט געווא־רען — אַן אַרבעטער וואָס שטייט אַלע מאָל ביים ראַנד פון אַפּגרונט. ווען די צאָל פון אַרבעטער און אָנגעשטעלטע ווערט רעדוצירט צוליב „מוירדזשערס“ (פאַרשטעלונגען) פון פאַרשיידענע אינסטיטוציעס און ביזנעס־פירמעס, דאַרף אַן אַנדערער אַרבעטער אַרויס־גיין אַרבעטן אַן אַנדערע נויט־ווענדיקייטן, ווערן פון דירעקטאָר און מענעדזשער אַרויסגעשטויסן יענע קע־נען ווערכטע ער האָט אַ פאַראורטייל — און דער אידישער אַרבעטער לייַדט אַט אַלע וואָס אַלע אַרבעטער אַרבעטן אין אַמעריקע. אָבער אַזוי אַ אידישער אַרבעטער, מיר איר גע־ר ע כ ט ע ר באַציאונג צו מענטשן פון אַלע קאַסטן און ריכטונגען. דאָס זייַ־נען די גרויסע צוויי אידעאַלן פון אונ־זער גרויס און רייך לאַנד.

געדעכטניקייט און גלייכע געלעגנהיי־טען!

אַרבעטסגעבער האָבן די דאָזיקע פּרינציפּן פאַרכיבטעט מיט דעם וואָס זיי האָבן דערקלערט: „אידן זאָלן זיך ניט ווענדן צו קרוגן אַרבעט“!

דאָס וואָרט בראָון, אין זיין בוך וואָס ער האָט לעצטנס פאַרעפנטלאַכט, אונ־טער דעם „קאַטעכ „קריסטשענס אַנטי־, איז אַ פּשוט־ווייל אין אַ פאַלקס־שול אין אַ גרויס־שטאָט, אין אַ פּעראַנאָנ־אַן משך פון יאָרן איז ער דער דירעק־טאָר פון אַ פאַלקס־שול אין סאַמע צענטער פון אידישן קוואַרטאַל אין פאַריז. ניין צענטל פון זיינע שילער זיינען אידישע קינדער פון אימיגראַנ־טישע עלטערן. און אַרען האָט געראָט פיל שווערקייטן אַז אין 9 פאַלן פון 10 זיינען די אויסזיכטן און מעגלאַכ־קייטן קענן אים".

די עקאָנאָמישע דעפּרעסיע האָט די שווערקייטן און שטרויכלונגען אויפ'ן וועג פון אידישן אַרבעטער נאָך גע־מאַכט ערגער און פיל, פיל שלעכטער. ער איז איצט אין געפאַר צו ווערן — אויב ער איז עס שוין איצט ניט געווא־רען — אַן אַרבעטער וואָס שטייט אַלע מאָל ביים ראַנד פון אַפּגרונט. ווען די צאָל פון אַרבעטער און אָנגעשטעלטע ווערט רעדוצירט צוליב „מוירדזשערס“ (פאַרשטעלונגען) פון פאַרשיידענע אינסטיטוציעס און ביזנעס־פירמעס, דאַרף אַן אַנדערער אַרויס־גיין אַרבעטן אַן אַנדערע נויט־ווענדיקייטן, ווערן פון דירעקטאָר און מענעדזשער אַרויסגעשטויסן יענע קע־נען ווערכטע ער האָט אַ פאַראורטייל — און דער אידישער אַרבעטער לייַדט אַט אַלע וואָס אַלע אַרבעטער אַרבעטן אין אַמעריקע.

אָבער אַזוי אַ אידישער אַרבעטער, מיר איר גע־ר ע כ ט ע ר באַציאונג צו מענטשן פון אַלע קאַסטן און ריכטונגען. דאָס זייַ־נען די גרויסע צוויי אידעאַלן פון אונ־זער גרויס און רייך לאַנד.

געדעכטניקייט און גלייכע געלעגנהיי־טען!

אַרבעטסגעבער האָבן די דאָזיקע פּרינציפּן פאַרכיבטעט מיט דעם וואָס זיי האָבן דערקלערט: „אידן זאָלן זיך ניט ווענדן צו קרוגן אַרבעט“!

דאָס וואָרט בראָון, אין זיין בוך וואָס ער האָט לעצטנס פאַרעפנטלאַכט, אונ־טער דעם „קאַטעכ „קריסטשענס אַנטי־, איז פיל גרעסער ווי מיר שטעלן זיך אייַן פאַר. יעדע שוואַכקייט און וואָס פאַר אַ חסרון אַט וויזט נאָר אייַן ווערט אַרויסגעשטעלט אַלס אורזאַך וואָרום אַרבעטסגעבער וויל ניט באַשעפטיקן אידישע אַרבעטער. איין אונטערזוכונג נאָך דער אַנדערער האָט אָבער באַוויזן אַז די דאָזיקע ווידערשפּרעכנדע אַנ־קלאָגעס קענן אידישע אַרבעטער זיינען אַבסאָלוט גרונדלאָז. ניט קוקנדיק אָבער דערויף ווערן די זעלבע באַגרעניצונגען און אויסשליסונגען פּראַקטיצירט ווי פריער.

די אומשטענדן וועלן נאָך ווערן ער־גער, אויב עס ווערן ניט געפינען ווערן די נויטיקע מיטלען!

היינט צו טאָג טרעפט עס דעם אַרי־מען, הילפלאָזן אידן, וועלכער מוז אויסשטיין דעם דרוק, און ער האָט קיין גרויסע אַרבעטסגעבער, דער־מיט אַ פּירער פון גרויסע קאָרפּאָריישאָנס, וואָס קאָן ער דען טאָן קעגן דעם? די סיטואַציע וואָס ניט ווערן בעסער סיי־דען דער אַמעריקאַנער אידישער קאָנ־גרעס, אַליין אַדער אין פאַרבינדונג מיט אַנדערע שטאָרקע אידישע אָרגאַניזאַ־ציעס, זאָלן קומען צו הילף די אידישע אַרבעטער וועלכע זיינען, אַ פרוכטן פון דער עקאָנאָמישער דעפּרעסיע.

פאַקטן וועגן דיסקרימינאַציע קעגן אידישע אַרבעטער פון אַמעריקע

פון ראַבי דזש. עקס קאָהען

קאַנער אידישן קאָנגרעס קעגן מאַנופעקטשורערס און קאָמערציעלע פירמעס וועלכע אַנטזאָגן זיך אַנצונעמען אידישע אַרבעטער

אַמעריקע רימט זיך מיט איר נייסט פון גלייכע געלעגנהייטן, מיר איר ג ע ר ב ע ר באַציאונג צו מענטשן פון אַלע קאַסטן און ריכטונגען. דאָס זייַ־נען די גרויסע צוויי אידעאַלן פון אונ־זער גרויס און רייך לאַנד.

געדעכטניקייט און גלייכע געלעגנהיי־טען!

אַרבעטסגעבער האָבן די דאָזיקע פּרינציפּן פאַרכיבטעט מיט דעם וואָס זיי האָבן דערקלערט: „אידן זאָלן זיך ניט ווענדן צו קרוגן אַרבעט“!

דאָס וואָרט בראָון, אין זיין בוך וואָס ער האָט לעצטנס פאַרעפנטלאַכט, אונ־טער דעם „קאַטעכ „קריסטשענס אַנטי־, איז פיל גרעסער ווי מיר שטעלן זיך אייַן פאַר. יעדע שוואַכקייט און וואָס פאַר אַ חסרון אַט וויזט נאָר אייַן ווערט אַרויסגעשטעלט אַלס אורזאַך וואָרום אַרבעטסגעבער וויל ניט באַשעפטיקן אידישע אַרבעטער. איין אונטערזוכונג נאָך דער אַנדערער האָט אָבער באַוויזן אַז די דאָזיקע ווידערשפּרעכנדע אַנ־קלאָגעס קענן אידישע אַרבעטער זיינען אַבסאָלוט גרונדלאָז. ניט קוקנדיק אָבער דערויף ווערן די זעלבע באַגרעניצונגען און אויסשליסונגען פּראַקטיצירט ווי פריער.

די אומשטענדן וועלן נאָך ווערן ער־גער, אויב עס ווערן ניט געפינען ווערן די נויטיקע מיטלען!

היינט צו טאָג טרעפט עס דעם אַרי־מען, הילפלאָזן אידן, וועלכער מוז אויסשטיין דעם דרוק. און ער האָט קיין גרויסע אַרבעטסגעבער, דער־מיט אַ פּירער פון גרויסע קאָרפּאָריישאָנס, וואָס קאָן ער דען טאָן קעגן דעם? די סיטואַציע וואָס ניט ווערן בעסער סיי־דען דער אַמעריקאַנער אידישער קאָנ־גרעס, אַליין אַדער אין פאַרבינדונג מיט אַנדערע שטאַרקע אידישע אָרגאַניזאַ־ציעס, זאָלן קומען צו הילף די אידישע אַרבעטער וועלכע זיינען, אַ פרוכטן פון דער עקאָנאָמישער דעפּרעסיע.

איין קלעם

(א בילד)
פון נחום כיניטש

— זי קאָן ניט באַשטיין דעם שווערן נסיון.

— ווי אַ צעפּיטשט נייט זי אַרום נאָנ־צע טעג און נעכט . . . זאָל זי ווייַ־טער אויבער/חזר'ן די זעלבע נאַרישע קייטן, צעגוייפכינדן אַיר גורל מיט אַ פרעמדן וועלכן זי קאָן ניט.

— וואָס איז דאָ אַ צו איילן זיך?

— שטערדיק האָט זי זיך געשראָקן אַז זיך פירן דורך קרובים. מיט יענע אַלע אַ טער. דערצו עפּעס אַ מאַדנער מענש, פון דער נאַטור ניט געשאַפן מיט נאַנצקייט, טויבלאַך, אַ עקשן, ניט קיין אינבערקיקער פאַרשון, און טאַטער וועט זי פאַרזעסן וועלן. — צוליב דעם טאַטער . . . איז זי געווארן זיין פרוי.

— ווי שווער און אומפאַרשטענדלאַך איז געווען דאָס לעבן זי אַ יונג קינד, ריין מיט תמימות'דיקע באַגריפן און דער מאַן אַ רייכער מענש, וואָס ניט קוקנדיק אויף זיינע נעמען, אַז מען זאָל ניט ביינען זייערע נעמען, אַז מען זאָל ניט וויזן זייערע שטאַם, און דאָן איז זיך אויסגעבן אַלס קריסטן אין גע־וואָרן דער שרעקלאַכער און טראַגישער מיטל, וואָס האָט געהאָלפן אַ סך מע־נער און פרויען צו ראַטעווען זיך פון הונגער. זיי האָבן גייסטיק אַן מאַראַ־ליש זיך דערקויפט כדי ניט צו ליידן אַזוי פיל.

— די איינקלאַך פון די מאַראַנען אין שפּאַניע האָבן איצט געראָגן רעליגיע־זע אין אַ פאַשיאַלע פרייהייט אין דער נייער שפּאַנישער רעפּובליק אין אַין נעמען פון פרייהייט, אַז מען זאָל ניט קומען צו זיך דער אַרבעט, אַז מען זאָל ניט אַרבעטן אַן שעה מער אין אַ וואָכן אַלס אַנדערע אַרבעטער, אַז מען זאָל ניט אַרבעטן אַן אַרבעט אין אַ שטאָט

פארקילונגען

געוויסע מענער און פרויען קעמפן מיט פארקילונגען א גאנצן ווינטער לאנג. אנדערע געניסן פון דער באשיצונג פון אספירין. א טאבלעט אין צייט, און די ערשטע סימפטאמען פון א פארקילונג גייען ניט ווייטער. אויב איך האט זיך ערגעץ פארקילט, נעמט אספירין ביז די פארקילונג וועט אוועק. אספירין קאן אייך ניט שאדן. עס דריקט ניט דאס הארץ. אויב אייער האלז טוט ווי, צעלאזט דריי טאבלעטס אין אביסל וואסער און שווייגט. איר וועט קריגן מאמענטאלע חילף. עס איז דאָ געפאר אין א פארקילונג וואס דויערט טעג. עס איז איבעריק צו זאגן, אז אספירין מאבלעטס וועלן אייך באפרייען פון ווייטיק און אומבאקוועמלאכקייט! אין יעדער באקס פון אספירין געפינען זיך אויסגעפרובירטע דירעקציעס פאר פארקילונגען, קאפוויטיק, נוראלדזשיא, ניוריטיס, רומאטיזם.

BAYER ASPIRIN
MADE IN CANADA—TRADE-MARK REG.

גליק און ראכע

סענסאציאנעלער ראמאן
פון א. א.

(פארזעצונג)

— טרייסט מיך ניט, עליזאבעט, — האט טואישקא אונטערבראכן און זי האט שמערצלאך געלאכט — איר טרייסט מאכט מיר נאר מער אומגליקלאכער ווי איך בין.

— ווי קאנט איר פארשטיין מיין שמערץ, איר, וועלכע איז אנדזשעריג געלט פון גליק און ליבע און וועלכע געפינט זיך אין א שוצנדער היים.

— ווי קאנט איר מיין אומגליק באגרייפן, איר ווייסט ניט זאגאר וואס עס הייסט צו זיין שוצלאז און פארלאזן.

— ניין, איך לאז אייך איצט ניט אוועקגיין, טואישקא, בלייבט ביי אונז און באטראכט פארלויפיק די דאזיקע הויז אלס אייער הייסאם, ווילט איר צו באטראכטן מיך אלס אייער שוועסטער?

די אומגליקלאכע טואישקא האט הויך געוויינט, דאן האט זי אומגעדרעהט דאס יונגע מיידל און זי האט איר מיט ליבשאפט געקושט.

— נאט זאל אייך באגליקן, עליזאבעט, איר זייט — דאך ניט גענעלאך פארלאזן, איר האט נאך א היימאט און עלטערן, ביי וועמען איר קאנט געפינען שוץ.

א שמערצלאכער זיפץ האט ארויסגעפלאצט פון טואישקאס ברוסט.

— ניין, צו זיי קאן איך ניט גיין, דען נאר זיי אליין טראגן די שולד וואס איך בין אזוי אומגליקלאך.

— מיט זייער גאנצער מאכט האט בען זיי מיר אפגעריסן פון סטאניסלאוסן און דאס וועל איך זיי קיינמאל ניט פארצייען.

— מיין היימאט איז איבער דעם פארשלאסן פאר מיר, — האט זי ליידנשאפטלאך געזאגט און זי האט מיט געבעט שוצגעלייגט:

— איין טרייסט נעם איך מיט פון אייער הויז, איך ווייס איצט, דאס סטאניסלאוס איז גליקלאך, דען איר זייט אן אמת'ער מלאך, עליזאבעט.

— ניין, איך לאז אייך איצט ניט אוועקגיין, טואישקא, בלייבט ביי אונז און באטראכט פארלויפיק די דאזיקע הויז אלס אייער הייסאם, ווילט איר צו באטראכטן מיך אלס אייער שוועסטער?

די אומגליקלאכע טואישקא האט הויך געוויינט, דאן האט זי אומגעדרעהט דאס יונגע מיידל און זי האט איר מיט ליבשאפט געקושט.

— נאט זאל אייך באגליקן, עליזאבעט, איר זייט אן אמת'ער מלאך פון רחמנות, א, איר פארדינט היים אין חייליק געליבט צו ווערן פון סטאניסלאוסן, איך בין דעם דאזיקן גליק ניט ווערט.

די לעצטע ווערטער זיינען אונטער טרערן אויסגעשפראכן געווארן און איצט האט זי טואישקאן צוגעפירט צו דער טיר פונם צימער.

— א, לאזט מיר איצט אליין, — האט זי רירנד געבעטן, איך מוז מיך איצט בארואיקן, מיין אויפרעגונג איז גרעניצלאז.

איר געזיכט איז געווען שרעקלאך בלאס און זי איז קום געווען פעאיק זיך צו האלטן אויף פיס.

— זאל איך אייך ברייננען עטוואס צו עסן? — האט עליזאבעט איר געפרעגט ערנסט — איר זייט אזוי שוואך.

— ניין, איך דאנק אייך, — האט זי האסטיק איר געגענטפערט, — איך ברויך קיין זאך ניט, ווייל שטייט אויפן טיש, און ווען איך וועל עס דארפן וועל איך עס נעמען.

עליזאבעט האט ערנסט געשאקלט מיטן קופּ.

— א גוטע נאכט טואישקא, רוט זיך אויס, דאן וועט אייך ווערן בעסער.

די בלאסע פרוי איז פלוצלונג צוגעלאפן צו דער שיינער מיידל און זי האט איר שטיל געפרעגט:

— זאג, עליזאבעט, ביזטו בייז אויף מיר? א, איך גלויב עס ניט, דו ביזט א מלאך, לעב אייביק מיט סטאניסלאוסן, ווען דו וועסט אמאל זיין גליקלאך, דאן בעט פאר דער פארלאזענער און אומגליקלאכער טואישקא.

— אגוטע נאכט ליבע עליזאבעט.

איידער עליזאבעט האט צייט געהאט זיך ארומצוקוקן, האט זי טואישקא מיט צערטלאכקייט ארויסגעשטופּט פון צימער און זי האט פארשלאסן די טיר.

און ווערנד דאס יונגע מיידל איז לאנגזאם געגאנגען אויף די טרעפּ צו איר שלאף צימער, האט טואישקא אומרואיק ארומגעשפאצירט אין דעם צימער וואו זי האט זיך געפונען.

זי האט די לאמפּ פארלאשן, איר געזיכט האט פון בלאסקייט שוידערקייט האט אפגעשיינט אין דער טונקלקייט צו האלטן אויף ברוסט האט זיך מיט שטורם געהויבן און געזונקען.

— איך קאן עס ניט איבערטראגן, — האט זי אן אייגענע שמערצלאך געמורמלט — דאס אין דער הויז פון גליק קאן איך ליינער נישט פארבלייבן.

— איך באלאנג ניט אהער, איך האב קיין רעכט ניט זיך צו געפינען צווישן די דאזיקע צוויי גליקלאכע מענשן.

— איך טאר זייער גוטסקייט ניט אנגעפעלן, זיי טוען עס אויס מיטלייד און דאס מאכט מיין אומגליק נאך גרעסער.

— איך האב געזען ווי סטאניסלאוס האט איר געקושט און אויך עליזאבעט האט אים מיט גלינענדער לייבע געענטפערט זיין דאמאלסט קאן איך די לופט אין דעם דאזיקן צימער ניט פארבלייבן ליינער, איך מוז אנטלויפן וויים, ווייט פון דעם דאזיקן פלאץ.

זי האט אין טרייסטלאזער פארצווייפלונג געבראכן אירע הענט און זי האט שמערצלאך געזיפצט.

— א, סטאניסלאוס, ווארום מוז איך דיר ליבן אזוי היים? ווארום קאן איך אין מיין הארצן ניט פארשטיקן די דאזיקע גלייענדע נייגונג צו דיר? איך ווייס דאך דאס דיין הארץ איז שוין לאנג אפגעשטארבן פאר מיר און דאס דו ליבסט נאר עליזאבעטן.

— א, נאט, ווארום לאזסטו מיר מיר ניט שטארבן? ווארום האסט גראדע איצט סטאניסלאוס מיך געדארפט רעטן?

זי איז געזונקען אויף אירע קני און ווייענדיק האט זי פארשטעלט איר געזיכט מיט די הענט.

— איך מוז אוועקגיין פון דער דאזיקער נאך איידער עליזאבעט וועט מיר קאנען צוריקהאלטן, האט זי געמורמלט און זי האט זיך ענערגיש אויפגעהויבן — אין געהיים מוז איך אנטלויפן, זאגסט וועט מיר דאס אייר־דעלע מיידל ניט לאזן.

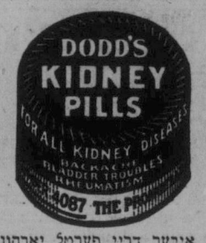

פאר איבער דריי פערטל יארהונדער זיינען דאד'ס קידני פילס געווען דער אנערקענטער מיטל פאר רוקנווייטיק, רומאטיזם, בלאטער טראבלס און פילע אנדערע קראנקהייטן, פאראורזאכט דורך שלעכטע קידניס. צו באקומען פון באקסעס פאר 50 סענט. אדער 6 באקסעס פאר $2.50, אדער דירעקט פון די דאד'ס מעדיצין קא., לימיטעד, טאראנטא 2. ביים דערהאלטן די סומע.

ASPIRIN

MADE IN CANADA—TRADE-MARK REG.

(פארזעצונג)

— טרייסט מיך ניט, עליזאבעט, — האט טואישקא אונטערבראכן און זי האט שמערצלאך געלאכט — איר טרייסט מאכט מיר נאר מער אומגליקלאכער ווי איך בין.

— ווי קאנט איר פארשטיין מיין שמערץ, איר, וועלכע איז אנדזשעריג געלט פון גליק און ליבע און וועלכע געפינט זיך אין א שוצנדער היים.

— ווי קאנט איר מיין אומגליק באגרייפן, איר ווייסט ניט זאגאר וואס עס הייסט צו זיין שוצלאז און פארלאזן.

— ניין, איך לאז אייך איצט ניט אוועקגיין, טואישקא, בלייבט ביי אונז און באטראכט פארלויפיק די דאזיקע הויז אלס אייער הייסאם, ווילט איר צו באטראכטן מיך אלס אייער שוועסטער?

די אומגליקלאכע טואישקא האט הויך געוויינט, דאן האט זי אומגעדרעהט דאס יונגע מיידל און זי האט איר מיט ליבשאפט געקושט.

— נאט זאל אייך באגליקן, עליזאבעט, איר זייט אן אמת'ער מלאך פון רחמנות, א, איר פארדינט היים אין חייליק געליבט צו ווערן פון סטאניסלאוסן, איך בין דעם דאזיקן גליק ניט ווערט.

די לעצטע ווערטער זיינען אונטער טרערן אויסגעשפראכן געווארן און

לייף אינשורענס איז באמת — "די ליבע וואס שטארבט קיינמאל ניט" W. I.
פיליפ ראזשערס
סעם ראזנער
נעט פענסאן
ספּעציעלע פארטרעטער
ווינניפעג, מאנ.
EXCELSIOR LIFE INSURANCE COMPANY

MACDONALD'S Fine Cut
דער בעסטער טאבאק פאר די יעניקע וואס מאכן זייערע אייגענע סיגארעטס
10¢ & 15¢
סיגארעט פייפערס פריי
ZIG-ZAG
מיט יעדן פעקל טאבאק
קאנאדעס פיינסטער סיגארעט טאבאק

עפנטלאכע באדאנקונג

ס. ה. גרין, ק. ס.

איך וויל אויסנוצן די דאזיקע געלעגענהייט אויסצודריקן צו לאיער ס. הארט גרין מיין טיפסטע דאנקבארקייט פאר זיין מי אין דעם אינטערעס וואס ער האט גענומען אין מיין אומגליק און מיך באפרייט פון דער שווערער אנקלאגע וואס איז געהאנגען איבער מיר, אז איך האב פארארזאכט דעם טויט פון א פרוי אין אן אוטאמאביל עקסידענט.

דורך מר. גרינס קענטעניש און זיין ווארימע פארטיידיקונג פאר קאורט האט מיך דער קאורט געפונען אומשולדיק און באפרייט.

איך בין איבערהויפט דאנקבאר מר. גרין, דערפאר וואס ער האט איבערגענומען מיין פארטיידיקונג פריי, אן באלוינונג.

אויך א גרויסן דאנק דער קאמיטע פון דער יונייטעד היברו רעליף, וועלכע האט געבעטן מר. גרין ער זאל מיך פארטיידיקן.

מ. רובינפעלד,
231 סטעלא עווע.

אין קלעם

(שלום פון זייט 2)

דעם גרויסן בעבער פון לעבן. אן ענדע מוז זי מאכן צו דעם . . . דער לייכסטער טויט . . . איינגעמען געז...

ווי ביטער און טרויעריק שפּן אין אפריכטן אן איינזאם לעבן אן פרייד און אן א פריינט.

און ווער ווייס, אפשר אין גליי־כער . . . אליין! אליין!

דער אָפּפיר מיטל מיט דער העכסטער אינדאָרסירונג

ווען איר שטייט אויף פון שלאף און איר פילט א קאפּווייטיק, נודנע, שוואך און האלב־קראנק, אין דא א פשוט'ער מיטל וואס וועט אייך מאכן ווידער צו פיל גוט אין א מינוט.

נעמט אביסל פיליפס' מילק אף מאגנעזיא אין א גלאז וואסער. צוויי ביז פיר טישלעפל אין די נעוויינלאכע דאזע פאר דערוואקסענע. נעמט עס אזוי א שטונדע פאר ברעקפעסט. נאכדעם פאלגט נאך אין א האלבער שטונדע ארום מיט אראנדזש זאפט אדער לעמאניי־ד. ביז איר וועט פארלאזן דאס הויז, וועט איר ווערן איבעראשט פון דער פארבעסערונג.

אלס מילדער, זיכערער, אנגענעמער אפּפיר מיטל האט פיליפס' מילק אף מער אפּפיר מיטל האט פיליפס' מילק אף מאגנעזיא די העכסטע מערציניש־ע אינדארסירונג. אלס אן אנטי־עסיד צו קארעגירן א זויערן מאגן, גען, אומ־פארדייאונג, נודנעקייט, אין עס דער סטאנדארד מיט דאקטוירים פאר אי־בער פופציק יאר. כדי צו וויסן וועגן איר שנעלער הילף אין פארדייאונג און אפשאפונג טראבלס פון מענער, פרויען און קינדער — און ביביס — דארף מען האלטן א פלעשל שטענדיק אונטערן האנט.

פולע דירעקציעס פאר אלע אירע נוצן קומען מיט יעדער פלעשל. אלע דראג סטארס האבן די גרויסע 50c. פלעשלאך. (געמאכט אין קאנאדע).

דאָרא בערקענטאל ע"ה

דאָרא בערקענטאל, 30 יאר אלט, די פרוי פון מר. דזש. בערקענטאל, פון רעדשטיינע, איז נעשטארבן אין איר היים, סווים 2, קנאפן אפּארט־מענטס, פרייבאַנ אוונט, דעם 30טן אקטאבער, נאך א קורצער קראנקהייט.

די פארשטארבענע איז געווען אן איינוואוינערן פון רעדשטיינע פאר ארום 16 יאר, און זי איז געווען די טאכטער פון מרס. ה. ב. העלמאן און פון דעם פארשטארבענעם מר. ב. העל־מאן (פריער פון פארט ווילאם, אנ־טעריא.

די פארשטארבענע האט איבערגע־לאזט איר מאן, און איין זון בענדזשא־מין, 10 יאר אלט; איר מוטער, פיר ברידער, לעאן און ר. העלמאן, אין לאס אנדזשעלעס, קאליפארניע און סעם און בייב און איין שוועסטער פּערל, אין רעדשטיינע, ווי אויך א צאל קרובים.

די לויה איז פארגעקומען זונטאג, דעם ערשטן נאוועמבער. דעוו. מ. קאַ־ליף האט געמאכט א הספּד. א גרויסער עולם האט זי באגלייט צו איר אייבי־גער רו. תנצב"ה.

לכבוד דעם חודש פאר
דעם אידישן בוך
אָקט. 15 — נאָו. 15

באַט "דאָס אידישע וואָרט" אָן צו אירע אבאָנענטן די פאָלגנדיקע שאפונגען (אין אידיש) פון די גרעסטע מאסטערס פון דער אידישער און אלוועלטלאכער ליטעראטור:

לעוו טאָלסטאָי, — 11 בענדער, רעגולאר $20.00 צו אונטערע סוב־סקרייבער פאר בלויז $9.25
קנוט האמסון, — 11 מענדער, רעגולאר $23.50 צו אונטערע סוב־סקרייבער פאר בלויז $9.00
מאקסים גאָרקי, — 7 בענדער, רעגולאר $14.00 צו אונטערע סוב־סקרייבער פאר בלויז $5.50
זשאן קריסטאָף, (פון ראָמען ראָלאן), 7 בענדער, רעגולאר $16.00. פאר בלויז $5.00
מענדעלע מוכר ספרים — אלע 15 בענדער, רעגולאר $21.00 צו אונטערע סובסקרייבער פאר בלויז $8.75

פאַרשאַפט זיך אַ שיינע ביבליאָטעק

בלויז א באשריינקטע צאל עקזעמפּלארן פארבליבן. — איילט זיך צו מיט אייערע באשטעלונגען.

אלע ביכער פיין געבונדן. — פרייזן האלב און ווייניקער ווי האלב פון די רעגולמעסיקע פרייזן.

קויפט אידישע ביכער!

די פיינסטע צירונג פאר יעדער אידישער היים

פאר איינצעלהייטן ווענדעט זיך צו

"דאָס אידישע וואָרט"

ער דארף האָבן די
עקסטראַ נארהאפטיקייט וואָס
FRY'S COCOA
גיט

מיט וואָס באוואפנט איר אייער קינד פאר די קומענדע שווערע מאָנאטן? עס איז קאלט און נאס, און שפּע־טער בלאסעט און שניי צו באקעמפן. פ ר י י ס קאָקאָ איז דער קלוגער ענטפער פון דער מוטער. באַ־טראכט נאָר — די ענערגיע־געבנדע קראפט פון פ ר י י ס איז מער ווי צוויי מאל אזויפיל פון די בעסטע מאָגערע פליישן! פ ר י י ס איז די קאָקאָ מיט דעם שאָקאָלאדנעם פלייוואר — און דער מאסע עקאָנאָמישער שפּיז טרונק וואס איר קאנט קויפן.

שרייבט פארן פרייען רעסיפּי ביכל

I. S. Fry & Sons (Canada) Limited, Montreal, Que.

309

געמאכט פון דער עלטסטער קאָקאָ און שאָקאָלאד הויז אין דער וועלט

יערלאכע חנינה'לע פון ווינניפּענער אידישן שאד־קלוב

שבת אוונט, דעם 7טן נאוועמבער, איז פארגעקומען די יערלאכע חנינה'לע פון ווינניפּענער אידישן שאך קלוב, אין דער היים פון מר. דרימאן, 263 מעג־נום עוועניו.

אלע מיטגלידער פונם קלוב זיינען אנוועזנד געווען און דער "רבי" פונם קלוב מר. פערלמוטער, האט געעליבן נחת פון א צאל פון זיינע יונגע תלמי־דים וועלכע האבן אין פארלויף פונם יאר באוויזן צו שלאגן אים הונדערט מייל א מינוט — אין שאך. נאטור־לאר. די עלטערע מיטגלידער פונם קלוב האבן דערציילט ניסים ונפלאות, ווי אזוי זיי האבן באוויזן די קונסט פון שאך שפּיל. און דער רבי האט גע־מאכט א פארשלאג: היות ווי די נאכט הויבט אן אויסצורינען, זאל מען בע־סער מאכן "קידוש". ה. פארקער, איי־נער פון די "יונגע", וועלכער האט אין א קורצער צייט פון שאך פראקטיק באַ־וויזן אריינצופאנג מיטן דישל עס ווייס אינם שאך ברעט, און קאן אפט אפילו מיט קיין צוויי פאר סוסים און מיט א עפענען ניט נעפינען קיין עצה ווי אזוי ארויסצופלאנטערן זיך פון דער ברעטל, — האט נעשטיצט די "מאר־שען" פונם רבי'ן און עולם האט זיך באלד גענומען צו דער ארבעט.

האט מען באצירט דעם טיש מיט גע־פאלמעסטע הערינגלאך, גרינע מאסלי־נעס, רעדער ציבעלעס און "אפּטייקי־טען". עולם האט זיך באגרינט, גע־וואונשען כל האווינטשעוואוניעס שב־עולם און גקיבעעט ווי דער שטיינער איז צווישן באריימטהייטן און נאך דער־צו שאמטאטיסטן און נאך אזעלכע ווי די פונם אידישן שאך קלוב, וועלכע זיינען לויטער גדולים!

פארשטייט זיך, אז א פארזיצער רירט מען זיך ניט פונם ארט. אז מען שמועסט אמעריקע, איז דאך ניט שייך! דער שאך קלוב, ווי אלע אנדע־רע קלובן, האט אויך א פרעזידענט, וועלכער זאגט, אז ער קאן שפּילן שאך — דאס איז מר. מ. דזשייקאב. און ער אליין איז טאקע געווען פארזיצער. נערעדט און געלאזט אנדערע רעדן — א דעמאקראטישער מענש, הייסט עס! עס האבן גערעדט: איזיזראר איש הור־וויץ, דער גרינדער פון שאך קלוב און ערן־פרעזידענטן מר. קרימער, וויצע־פרעזידענטן: מר. מאגול, פעפּ־עטער; מר. דרימען, מר. בלינדער, קאסירער; מר. האפער, מר. ה. פארקער, מר. טעפּ־ליצקי און מר. ש. פערלמוטער.

מר. העלמאן, איינער פון די מיט־גליעדער פונם קלוב איז פרעזענטירט געווארן מיט א מתנה — א שאך סעט צו זיין אפּפארן פון ווייניפּעג. ער האט באדאנקט פאר דער מתנה. חזן שטיינ־בערג האט געזונגען איינעקע לידער "אקאמפּאניירט" פונם גאנצן קוביפּ.

נאך אלע היומ'ס האט מען אפּגע־ראמט די טישן און דער שאך קלוב האט יענע נאכט קיין שאך ניט גע־שפּילט...

מ. נ.

קאלגארי
JAMES MARR SR.
פלאמבינג, היטינג, געזפּיטינג
237-12th Ave. E. Phone M2741
CALGARY

קאלגארי
AUTO SERVICE
7th Ave. & St. W.
McIVOR BROS.
קאר גרייזינג, וואשינג, פאלישינג
גאזאלין, אויל, ווקום קליינינג.
טייערס (אטלאס), אקסעסאריס
און א. וו.

אדווערטייזט
אין "דאָס אידישע וואָרט"

א פיינער פלייוואר פאר פיינערע געשמאקן
סערווירט
קאלגארי
דראי
דזשינדזשער אייל
CALGARY BREWING & MALTING CO. LTD.

קאלגארי אויפמערקזאם קאלגארי
מר. לואי פערלמאן
אין דער פארעפאנדענט און פארטרעטער פאר "דאס אידישע וואָרט" אין אייער שטאט און אומגעגנט.
מיר בעטן אלע מעקרעטארז פון קאלגאריער ארגאניזאציעס צו איבער־געבן די נייעסן און באריכטן פון זייערע ארגאניזאציעס צו מר. לואי פערלמאן, 129, 3טע עוועניו איסט.
טעלעפאן עס 6990
מר. לואי פערלמאן איז אויך באפולמעכטיקט אנצונעמען סוכסקריפּ־שאנס און אדווערטייזמענטס פאר "דאס אידישע וואָרט"

די פאַרבאַטענע ליבע

א העכסט שפּאַנענדיק ראָמאַן פון אידישן פאַמיליען לעבן אין אַמעריקע

פון א. ר.

(פאָרזעצונג)

מאַרים האָט זיך אַרויסגעכאַפּט:

— אפשר האָט דאָרט דייוו א "סוויטהאַרט"!

די מוטער האָט באַקומען גרויסע אויגן.

— וואָס?

— נו, געוויס... מסתם האָט ער זיך דאָרט פאַרליבט אין אימיצן, זיצט ער דאָרט.

— פאַרליבט? פון וואַנען ווייסטו דאָס?

— איך מיין אַזוי...

— נאַרישקייטן!

— וואָלט די מוטער זיך נעענטער צוגעקוקט צו איר קינד, וואָלט זי זיך גענאָנט לייכט אַנשטויסן וועגן וואָס עס האַנדלט זיך. וואָלט זי געקאָנט פאַרשטיין אפילו פון דעם וואָס אים איז איינגעפאַלן אַז דייוו איז פאַרליבט, אָבער די מוטער איז געוואוינט נעוועז צו קוקן אויף אים ווי אויף א קינד, און אויך איצט אי זאָיר איינגעפאַלן אַז ער פאַלט נאָך, אַז מסתם רעדט ער נאָך די רייד וואָס ער האָט פון איר מעצו געהערט.

— פון וועמען האָט דייוו געהערט האָט די דאָזיקע נאַרישקייטן?

— פון וועמען האָ באַיך דאָס געזאָלט הערן? פון קיינעם ניט.

—פאַר וואָס זשע פאַלט עס דיר איין?

— איך ווייס ניט.

— זאָלסט מער אַזעלכע נאַרישקייטן ניט רעדן. דו הערסט מאַרים? איך וויל פון דיר אַזעלכע רייד ניט הערן. ביזט א קינד און דו דאַרפסט אַזוי ניט רעדן.

דערמיט, אַנשטאָט וועדן נעענטער מיט מאַריען און ער זאָל זיך אַי דאָ־פאַרקויען, האָט זי אים דערוויטערט פון זיך, האָט זי אים געבראַכט צו דעם ער זאָל זיך פאַ ראַיר באַלאַהטן. מאַרים האָט שוין ערנסט אַרויסגעשטאַמעלט:

— נוט, מוטער.

— איך וויל מער פון דיר אַזעלכע רייד ניט הערן.

— איך וועל ניט מער.

— אַז אַזוי האָט די מוטער נאָך מער ער נאָך די רייד וואָס ער האָט פון איר דערוויטערט פון זיך מאַריען.

אַפּפּירונג פאַר דער ביבי וואָס ווערט אָנגעווענדעט

דער ביבים איידעלע סיסטעם רעבעלירט קען קאַסטאַר אויך און שטאַרקע אַפּפּיר מיטלען; עס איז אַבער דאָ א מערציון וואָס פאַסט זיך פאַר'ן קינד. און עס אַרבעט שנעל און אַזוי צערטלאַך אַז די ביבי פילט עס ניט. פלעגעראַנטע, ציטעריקע ביבים און קינדער צום שלאָף און מאַכט די פיבעריש פאַרשטאָפּטע אויסער אַרדענונג קינדער נעזונט און פרייליך, אין מילי אַנען היימען היינט צו טאָג. קאַסטאָריאַ איז פון רייטע גרינצייג, ניט שעראַלאַך און אינדאָרסירט פון דער מערי־צינישער פּראָפעסיע. היט זיך פאַר אי־מיטאַציעס. די טשאַס. ה. פלעטשער אונטערשריפט באַצייכנט ריכטיקע קאַסטאָריאַ.

נאָר פונדעסטוועגן, ווען מיסטער סילוועד איז אין אַוונט געזעסן מיט איר אַליין אין זאַל, איידער זיי זיינען געגאַנגען שלאָפן, האָט מיסעס סילוועד פאַרפירט מיט אים א געשפּרעך וועגן עסטעלאַן און אויך וועגן מאַריסן.

— איך וועל דיר זאָגן דעם אמת, — האָט זי אָנגעהויבן, — איך בין זייער און זייער צופרידן פון די דאָזיקע באַזוכן וואָס מיסעס רובינזאָן שטאַטט אונז אָפּ.

מיסטער סילוועד האָט אויפגעהויבן דעם קאָפּ, געקוקט א ווײַלע פאַרשנד. נאָר זעענדיק ווי ערנסט זי רעדט, האָט ער געזאָגט:

— א, געוויס, זי איז א וואונדערלאַכעי פריי.

— זי איז אינטעליגענט.

— זי איז פון דער העכסטער אַריסטאָקראַטיע, און זי האָט אַזויפיל געשמאַק, האָט זיך מיסעס סילוועד צעשמייכלט.

— זי האָט אויף דיר אויך געהאַט א ווירקונג, און איך בין איר זייער דאַנקבאַר.

— וואָס מיינסטו?

— די אַליין האָסט אָנגעהויבן מער אַכטונג געבן אויף זיך... גייסט רייניער, פיינער.

— נו, געוויס... עס קומט אַריין א פרעמדער מענש.

— איך פאַרשטיי... און נאָך א זאַך: אירע ווייזטן האָבן געהאַט א גוטע ווירקונג אויף אונזער קינד.

— ס'הייסט?

— ס'הייסט: ער האָט דערפילט וואָס מען מיינט מי טאַריסטאָקראַטישן קייס, אַנטוויקלונג, ער האָט אויפגעהערט צו שפּילן זיך מיט די פאַרמער קינדער. ער איז געוואָרן א סך אַנטוויקלטער. מעט מער שבל, פאַרשטאַנד, ער איז שוין ניט אַזוי קינדעריש...

— נו, געוויס, זי איז א וואונדערלאַכעי מענש.

— זי איז זייער א פיינע.

— און אַזא שיינע...

—אמת...

און דאַן האָט מיסעס סילוועד געזאָגט:

— ווייסט: דער מיסעס רובינזאָנס שוועסטערל קומט שוין די טעג צופאָר, דאַכט זיך מיר אַז טאַקע מאָרגן...

— יאָ!

— יאָ, די מיסעס רובינזאָן האָט אפילו איינגעלאַדן מאַריסן ער זאָל קומען צו איר...

— און זי האָט זיך צעשמייכלט:

— איך וועל נאַרנישט ניט האָבן קעגן דעם, ער זאָל מיט איר פאַרבראַכענען. זי דאַרף זיין וואוויל דערצוגן...

זי קומט אַרויס פון יחוס — איך אַרט ניט אַז די קינדער וועלן שטאַרק באַפרייונדעט ווערן.

— זי איז דאָך א קריפּל?

— ווער זאָגט עס? א קרופּל?

— האָסט אַליין דערציילט: זי הינקט אויף א פוס.

— זי הינקט? ע, זי האָט אַביסל צונעהונקען, אָבער איצט דערקענט מען כמעט גאָר ניט...

— וואָס איז צו רייטן? — קינדער, — אמת, קינדער... אָבער קינדער וואָסקן אויס...

— געוויס וואָסקן זיי אויס...

מיסטער סילוועד האָט זיך צעשמייכלט. ער האָט געוואוסט זיין פרויס שוואַכקייט צו אַריסטאָקראַטיע. די שטאַטישע רייכע לייט מיט מאַכיערן. און ער האָט געשמייכלט טראַכטנדיק: זי איז גרייט דעם זון צו געבן א הינקענדיקע כלה, אַבי זי זאָל זיין פון דער אַריסטאָקראַטיע. בענקט נאָך דעם כסדר און אַליין זיצט מען מיט קראַנקע פיס אין דאָרף.

— אמת, קינדער... אָבער קינדער וואָסקן אויס...

מיסטער סילוועד האָט זיך צעשמייכלט. ער האָט געוואוסט זיין פרויס שוואַכקייט צו אַריסטאָקראַטיע. די שטאַטישע רייכע לייט מיט מאַכיערן. און ער האָט געשמייכלט טראַכטנדיק: זי איז גרייט דאָך א קריפּל, אַי אַזוי אַליין דערציילט: זי הינקט אויף א פוס.

— זי הינקט? ע, זי האָט אַביסל צונעהונקען, אָבער איצט דערקענט מען כמעט גאָר ניט...

— וואָס איז צו רייטן? — קינדער, — אמת, קינדער... אָבער קינדער וואָסקן אויס...

— נו, געוויס... עס קומט אַריין א פרעמדער מענש.

— איך פאַרשטיי... און נאָך א זאַך: אירע ווייזטן האָבן געהאַט א גוטע ווירקונג אויף אונזער קינד.

— ס'הייסט?

— ס'הייסט: ער האָט דערפילט וואָס מען מיינט מי טאַריסטאָקראַטישן קייס, אַנטוויקלונג, ער האָט אויפגעהערט צו שפּילן זיך מיט די פאַרמער קינדער. ער איז געוואָרן א סך אַנטוויקלטער. מעט מער שבל, פאַרשטאַנד, ער איז שוין ניט אַזוי קינדעריש...

— נו, געוויס, זי איז א וואונדערלאַכעי מענש.

— זי איז זייער א פיינע.

— און אַזא שיינע...

—אמת...

און דאַן האָט מיסעס סילוועד געזאָגט:

— ווייסט: דער מיסעס רובינזאָנס שוועסטערל קומט שוין די טעג צופאָר, דאַכט זיך מיר אַז טאַקע מאָרגן...

— יאָ!

— יאָ, די מיסעס רובינזאָן האָט אפילו איינגעלאַדן מאַריסן ער זאָל קומען צו איר...

— און זי האָט זיך צעשמייכלט:

— איך וועל נאַרנישט ניט האָבן קעגן דעם, ער זאָל מיט איר פאַרבראַכענען. זי דאַרף זיין וואוויל דערצוגן...

זייער וויכטיקע נייעס פאַר אייך!

די וואַרקינגמענס בעקערי

אַנאָנסירט

אַז ניט געקוקט אויף דעם וואָס מעל ווערט אַלע טאָג טייערער, האָבן מיר באַשלאָסן אַרויסצוגעבן פאַר

$20,000 מיקעטס צו ריטייל קאַסטאָמערס

און מיר וועלן פאַרקויפן

4 סענט א ברויט

דעליווערט צו אייער הויז

די מיקעטס זיינען גרויס צו פאַרקויפן ווערן. מיר טוען דאָס ווייל מיר ווייסן, אַז די צייט איז שלעכט און דאַרום ווילן מיר באַשיצן אונזערע קאַסטאָמערס מיט א ביליקן פּרייז.

קויפט אייערע מיקעטס איצט!

איך בין זיכער, אַז איר וועט פאַר זיך איינשפּאַרן א גוטן פּראָצענט. מיר זיינען פאַראַנטוואָרטלאַך פאַר יעדן דאָלאַר מיקעטס וואָס איר וועט זיך פאַרזאָרגן.

מיר דעליווערן דעם ברויט צו אייער הויז.

אונזער ברויט איז אַלעמען באַוואוסט פאַר דעם בעסטן אין דזיניפּעג

מיר האָבן אַלערליי ברויטן:

ראַי, קאַרעוועי, קימעל ברויט, פּרעזענטש, פּינאַט ברויט, טערקישע ברויט, ווייסע ברויטן, אַל והיט און אַנדערע

מיר באַקן אויך אַלערליי ראָלס און בייגל

איך פאַרזיכער אייך פולשטענדיקע צופרידנהייט אין אונזער ברויט ווי אויך מיט גוטער באַדינונג.

ספּעציעלע פּרייזן פאַר קאַנטרי סטאָרקיפּערס

מיט פרייונדלאַכן גרוס,

ס. דאַכטין,

פּרעזידענט פון דער

Working Men's Bakery Ltd.

312 STELLA AVE. PHONE 52 910

קאַלגאַריער נאָטיצן

"מוזיק איז די פאָרמע פון אויסדרוק פון מענשן אויף יענע נעביס פון לעבן, און מוטערס דאַרפן זיך אַליין זייערע פאַמיליעס", האָט געזאָגט מרס. א. י. שומיאַטשער ריידנדיק ביי א פאַראַמלונג פון דעם קאָונסיל פון אייריש פרויען אין קאַמיוניטי בילדינג.

"צו אַפּט", האָט זי געזאָגט קרינגן מיידלאַך א מוזיקאַלישע דערציאונג און ניט אינגלאַך. דאָס איז א צושטאַנד וואָס דאַרף רעגולירט ווערן, ווייל דאָס האָט אַפּט פאַראורזאַכט די פאַרשווענדונג פון גרויסאַרטיקן טאַלאַנט."

די פאַרזיצערן פון דער פאַראַמלונג האָט באַראַנקט מרס. שומיאַטשער פאַר איר אינטערעסאַנטער רעדע.

מרס. ב. גראַבערמאַן, וועלכע איז געווען קאַנווינער פאַר צוויי אונטערנעמונגען וועלכע האָבן אַריינגעבראַכט $92. האָט געמעלדעט אַז זי קאָן מער ניט אונעקבעגן איר צייט אַלס סאַשעל פאַרזיצערן. מרס. דוש, יאַפּע איז באַשטימט געוואָרן אויף איר פּלאַץ.

עס איז באַשטימט געוואָרן דורכצופירן א ביזנעס מענ'ס לאַנטשעאָן אין קאַמיוניטי בילדינג דעם 18טן נאָוועמבער פון 12 ביז 2.30. מרס. דייוויד מאַהעו וועט האָבן די אויפזיכט.

פאַלגנדע פרויען וועלן סערווירן א טיי וואָס וועט פאַרקומען אין דער היים פון מרס. א. בושייקין, דעם 2טן דעצעמבער: מרס. הערי שעפּטעל, מרס. נאַרמאַן ליבין, מרס. א. ה. גאָלדבערג, מרס. א. י שומיאַטשער און מרס. א. ס. האַראָוויץ

מרס. הערי ליבין, דירעקטאָר פון "פרידן און אַנטוואָפענונג" איז איצט סטרואירט געוואָרן צו קאָנפערירן מיט דעם נאַציאָנאַלן קאָמיטעט פאַר דער קומענדיקער אַנטוואָפענונגס קאָנפערענץ.

מר. הערמאַן קריסטאָל, דער יונגער פּרעזידענט פון דעם . יאַנג דזשודעאַן קלוב האָט אַדרעסירט א פאַראַמלונג אין פאַרבינדונג מיט דער קומענדיקער "יאַנג דזשודעאַן מערב קאָנפערענץ וואָס וועט אָפּגעהאַלטן ווערן אין קאַלגאַרי פון דעצעמבער 26טן ביז 30טן.

* * *

מר. ל. פּאַפּערני איז צוריקגעקומען נאָך א לאַנגע רייזע אויבער מזרח קאַנאַדע און די שטאַטן. ער האָט באַזוכט א סך פון זיינע פריינט און באַקאַנטע אין זיי־יאָרק.

* * *

דער "ראַמדזש סייל" פון מוטער פאַראיין וואָס איז דורכגעפירט געוואָרן נאָוו. 2טן, איז געווען א דער פאָלג. זיי האָבן געמאַכט אַרום 450.00 דאָלאַר.

* * *

מרס סעם דייוויס, 203, 14טע עוועניו איסט, האָט געגעבן א פּאַרטי זונטאָג אונדז און אויך דינסטאָג אונדז פאַר א צאָל פון אידע פריינט. די אונדז זיינען זייער שיין פאַרבראַכט געוואָרן.

* * *

ישראל סאָלאָמענקאָ, וועלכער איז געווען אויף א באַזוך אין אייראָפּע, האָט זיך צוריקגעקערט קיין קאַלגאַרי. ער האָט באַזוכט פאַריז, בערלין, ריגע און האָט פאַרבראַכט אויפן וועג צוריק, אין מאָנטרעאַל מיט זיינע פריינט.

* * *

זונטאָג, דעם 8טן נאָוו. איז פאָרגעקומען א טיי פון מוטער פאַראיין פון פּרעזשוד אין דער היים פון מרס. סעם שיינעז. די "האָסטעסעס" זיינען געווען מרס. סעם שיינעז, מרס. ס. אַסטראָור, סקי, מרס. כ. קרעדענצער, מרס. ט. העגין, מרס. דזיש. טשערנאָוו, און מרס. ב. פּערלמאַן. די טיי איז געווען זייער דערפאָלגרייך.

* * *

די קאַלגאַריער קולטור געזעלשאַפט האָט זיך רעאָרגאַניזירט און האָט באַשלאָסן דורכצופירן א רייע פון קולטורעלע טעטיקייטן ביי זייערע פאַראַמלונגען וואָס זיינען אַרבעטן. זיי האָבן צוגעגרייט א פיינע פּראָגראַם פאַר דער דערעפענונג פון דער קאַלגאַריער אידישער בילבלאַטע־סוטן אין אַ סך קרייזן, וועלכע באַדויערן דעם פאַרלוסט.

א גרויסער עולם האָט אים באַגלייט צו זיין אייביקער רו. ת'נ'צ'ב'ה.

געזעלשאַפטלאַכער קאַלענדאַר

(שלום פון זייט 1)

מאָס־מיטינג פון שטאָט־קאָמיטעט, 8.30 אוו., אין ת"ת.

לייען קרייז פון מוטער פאַר. פּרעך שול ביי מרס. פאַלינסקי, 169 באַראָוס.

עפּנט. דיסקוסיע וועגן איינפיר פון איד. אויסלייג פאַר העב. ווערטער: ש. ראָאָפּאָרט איינלייטער. 3 נ.מ., אין פּרעזאינסט, אויפן. א. א. קולט. קלוב

פאַראַם. יונגט לינקע פּוע"צ, 2 נ.מ. אין פּרעזאינסטיטוט.

זונטאָג, נאָוועמבער 22

טיי פאַר פאַלקסביבליאָטעק ביי מרס אייוא שאַו, 361 סאַלטער, 3 ביז שפּעט טיי פון וופּ. טש. הדסה ביי מרס. דאַבערשין, 140 אַלבּרעד, 2 — 11 אוו.

19־יאָריקער יובילעי פון בנות־ציון גמלות חסדים פאַראיין. וועטשערע און טאַנץ אין קליינער ת"ת.

קאָנצערט פון שטאָט־קאָמיטעט אין קאַלעדזש טעאַטער, 8.30 אוונט.

"טעג־טאָג" פאַר סטרייקערס פון וואָל, מאַטאַף און סטאָון.

אַן אויסערגעוויינלאַכער איינקויף

א פולי מאָדערן הויז, באַשטייט פון צוויי קאָמפּלעט וואוינונגען, עפענט זיך אויף אינקסטער עוועניו, איסט פון מיין סט. איינגעטיטער א נייגערייג צו פאַרקויפן, קעש אין טערמס. פּריין $4.000.

G. P. FRIESON
178 Burrows Ave. Winnipeg
Phone 54 087

ספּעשלס פאַר פריש געשלאַכטענע משיקנס

פאַר דער וואָך:

פעטע הינער

ביז 4½ פונט, א פונט 12 ס.
4½ ביז 6 פונט, א פונט 14 ס.

ספרינגס, 3 ביז 6 פונט, א פונט ____ 11 ס. און 15 ס.

פעטע קאַטשקעס, א פונט _ 13 ס.

אויך די פרישסטע פיש צו ביליקע פּרייזן

טעלעפאָן אַדרעסן שנעל און פּינקטלאַך אָטענדעט

פרייע דעליווערי אין אַלע טיילן פון שטאָט

GROSNEY BROS.
541 Selkirk Ave., cor. Andrews
Phone 56 061

סימאָן מאַרשאַק ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפן סטען מיטגעפיל צו מרס. מאַרשאַק אין צו דער גאַנצער פאַמיליע אין זייער גרויסן פאַרלוסט. מיר־ווינשן זיי אַלעמען געפרייסט צו ווערן און מער פון קיין עצר ניט וויסן.

ליידים סאָסייטי פון בית יתומים

שלום רוסאָף ע"ה

צו רוסאָף און אירע קינדער און צו דער גאַנצער מיש־פּחה, דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער גרויסן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי עפּעריסט צו ווערן און מער פון קיין עצר ניט וויסן.

מר. און מרס. גרופּער
און פאַמיליע
כאַסקאַטון, סאַסק.

לייענען "דאָס אידישע וואָרט" — אייער איינענע צייטונג, געדרוקט אין אונזער שפּראַך, פאַר אונזערע איינענע אינטערעסן, פאַרשפּרייט אין אַלע אידישע היימען פון וויניפּעג און מערב קאַנאַדע

וואַנצן און קאַקראַטשעס

פאַרניכטעט. אַרבעט גאַראַנטירט

CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

צו פאַרקויפן אדער רענטן

דאָס אַלטע בילדינג פון "דאָס אידישע וואָרט"

סאַליד בריק — סטעס באַהייצונג

פּאַסיק פאַר א קלוב אדער פול־דום, פאַבריק אדער ווערהויז — גיטער לאַקאַיישאַן, בלויז עטלאַכע פיס פון מיין סטריט, אויף סעלקירק עוועניו.

מיר וועלן אָנגעמען וועלכן ניט איז ערנסטן אָנבאָט

זיך ווענדן אין אָפּיס פון "דאָס אידישע וואָרט"

"קלאַסיפייד סעקשאָן" Classified Section

שפּעציעלע פּריזן פאַר אַדווערטייזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אָפּטיילונג:

איין פּאַל, 5ס. פּער אַנייט לייַן	3 מאָנאַטן, $2.15 אַנייט לייַן
פאַר א וואָך, 20ס. " "	6 מאָנאַטן, $4.00 " "
פאַר א מאָנאַט, 75ס. " "	פאַר 1 יאָר, $7.50 " "

:: פּערזענלאַכעס :: PERSONAL

וואָלץ און נייסטער פּאַקס טראַנס. נאָר ראַנסיטער קורס $5.00. טעג דענסינג קלאַסן פאַר ביינעם מיידלאַך, קלאַסן פאַר קינדער.

PROFESSOR and MISS SCOTT
LYCEUM PRIVATE STUDIOS
Phone 88 106

היים און אָפּיס פאַרניטשער פאַרלאַנגט

פאַר מזומן געלט.

KILSHAW'S
Auctioneers
Canada Bldg. Phone 29 040

ראַדיאָ איינגנטימער

ווען איר האָט טראַבל מיט אייער ראַדיאָ טעלעפאָניס 51 587 דערבי נאַראַדזש סעם באַס

וועט עס באַלד עוועקנעמען מאַכן אַלע פאַרטיגס נעהאַלטן אין סטאָק טאָג און נאַכט באַדינונג

פייפּס אַנטיקן

פאַרניטשער פון נוצלאַכקייט און שייכקייט. זעלטענע אַלטע שטיקער, אימפּאָרטירט פון סקאָטלאַנד, דיזיינקס פון אַלטע שאַטלענדער פאַמיליעס וועלכע האָבן זיי געהאַט אין באַזיץ אַפּגעהיט.

445 מיין סטריט טעלעפאָן 88 249

אַן אויסערגעוויינלאַכער איינקויף

א פולי מאָדערן הויז, באַשטייט פון צוויי קאָמפּלעט וואוינונגען, עפענט זיך אויף אינקסטער עוועניו, איסט פון מיין סט. איינגעטיטער א נייגערייג צו פאַרקויפן, קעש אין טערמס. פּריין $4.000.

G. P. FRIESON
178 Burrows Ave. Winnipeg
Phone 54 087

ספּעשלס פאַר פריש געשלאַכטענע משיקנס

פאַר דער וואָך:

פעטע הינער

ביז 4½ פונט, א פונט 12 ס.
4½ ביז 6 פונט, א פונט 14 ס.

ספרינגס, 3 ביז 6 פונט, א פונט ____ 11 ס. און 15 ס.

פעטע קאַטשקעס, א פונט _ 13 ס.

אויך די פרישסטע פיש צו ביליקע פּרייזן

טעלעפאָן אַדרעסן שנעל און פּינקטלאַך אָטענדעט

פרייע דעליווערי אין אַלע טיילן פון שטאָט

GROSNEY BROS.
541 Selkirk Ave., cor. Andrews
Phone 56 061

:: צו פאַרקויפן :: FOR SALE

5 דום סאַליד בריק פּולי מאָדערן הויז, אין קאַטידראַל עוועניו, מיט א 50 פוס לאָט, ניט ווייט פון מיין סט. פּריין $2.000. איינער פון די נעטעס. קיין קינדער.

מיטוואָך א. כסלו, תרצ"ב.

אַנב־אַזרד

פון מאַרק

דער דרייצנטער יאָרצ

די פערצן פונקט

אַוואַרד האָט איר שוין פ

באַרימטע פערצן פונקטן?

קיין וואונדער ניט. דאָ

ערד דעקט צו, זאָגט די וו

פאַרנעסן.

און אַט די פערצן פונק

האָבן בשעתם (אין זייער צ

ביטן די שערת־הדברות, ו

האָט אין דער גרויסער מ

בראַכט נאָך גרינדלאַכער ווי

האָט עצבראַכן זיינע ערשט

— די דאָזיקע פערצן פונ

איינגעלאַך נעבאַרן געוואָרן

בעלאַך", און זיי האָבן ז

זייערע כשר'ע פיסלאַך, נ

די וועלט האָט זיי צייט נע

און זייער איינענער פאַר

פאַרשטאַרבענער פרעזידענט

האָט מיט זיינע אייגענע הע

גראַבן פאַר זיי זייער קבר.

ס'איז אַבער הייגנט דער

יאַרצייט נאָך די פערצן פ

אַזוי ווי אין זייער צייט ה

מאַכט א גוואַלדיקן רושם א

זיי באַטראַכט ווי א נייעס

דיינען זיי מען זאָל זיי אויצ

און מאַכן נאָך זיי א "אַל־מ

* * *

אין די געבוירטס־ווייען

סער מלחמה זיינען זיי נע

די פערצן פונקטן:

זיי האָבן דערקלערט:

מלחמה: א פריידן אין זינ

זינגטע: א מלחמה פאַר דע

פון דעמאָקראַטיע; א סוף

ריאַליזם; זעלבסטשטענ

קפּיטע בעלקער; באַפרייא

אונטערדריקטע און נאַציע

פאַר אַלע מינערהייטן; אַ

מאַטיע, און אַזוי ווייטער

די אַלע וואונדערבאַרע

צעפלאַפערט די פאַנטאַזי

אונטערדריקטע, און דייטש

פרעפלינריי אַז אַט ווערט

צעשלאָגן, האָט זיך איבער

קער באַזיץ, וועט פאַרענענען

אַן עקסטרא ספּעשל פּרייז, $25 פאַר'ן

קלענערן און $30 א מאָנאַט פאַר דעם

עקסטרא גרויסן טויזט.

52 477. פרעגט זיך נאָך אין לאַנדערס

דרעק סטאָר.

צו פאַרענען, צו גוטע שכנים, צוויי

גרויסע, ליכטיקע און וואַרעמע רומס

מיט גען, עלעקטריש, הייסע וואַסער,

טעלעפאָן און אַלע באַקוועמלאַכקייטן.

מעסיקער רענט. זיך ווענדן אין 367

טשאַרלס סטריט, אָדער טעלעפאָנירט

56 761 נאָך 6 אויינגער אוונט.

צו פאַרענען א צימער. מיט אָדער אָן

באַדד, מיט אַלע באַקוועמלאַכקייטן, אין

א שטילער אינטעליגענטער הויז. זיך

ווענדן סטויט 16 באַדאַמס קאָורט, טעלעפאָן 51 263.

רום, אָדער רום און באַדד פאַר א פאַר.

הייראַט קאָפּל אָדער פאַר א באַי אָדער

מיידל, אין אַן אַנשטענדיקער אידישער

היים. זיך ווענדן אין 331 מאָנטאַבאַ

עוועניו, טעלעפאָן 53 939.

בעשעפט געלעגנהייטן

קלאַדינג סטאָר, איינע פון די עלטסטע אין בעסטע סטאָרס ביזנעס, מיט פאַרקויפט וועגן אונטערן פּרייז. סטאָק אַרום $5,000.

גראַסעריי און בוטשער צוזאַמען מיט מאָדערנעם קאַטעדזש אין סטייבלס אין נאַרט עגד. פּריין בלויז $4.000.

מאַנופאַקטשורינג, גוטע געלעגנהייטן אין א קעש ביזנעס פאַר מאַן מיט $3.000.

אויב איר ווילט א געשעפט, זעט

ח. פּערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
374 Main St. Phone 51 000

שטעלע פאַרלאַנגט SITUATION WANTED

א באַי מיט 3 יאָר דערפאַרונג אין דזשענעראַל סטאָר ביזנעס, זוכט א פּאָזישאָן אין א קאַנטרי. דערט ענגלישן, דייטש און רוסענייש. קליינער בעזאָלדס. קאָן אויך לערנען מיט קינדער העברייאיש און אידיש אויב נויטיק. זיך ווענדן צו דאָס איר. וואַרט באַקס 7654.

אַט דאָס איר א באַרגען!

אַדרעסן אייער האַלץ פון

סימקין טראַנספער

ספּעשל פאַר איין וואָך

גוטע טרוקענע האַלץ

מעסיקע פּרייזן

אַדרעסן פון אונז אויך

קוילן

מיר דעליווערן די בעסטע קוילן צו די ביליקסטע פּרייזן

ווען איר דאַרפט מומזן לאַזט אונז וויסן.

Simkin's Transfer
456 STELLA AVE.
Phone 52 540

עס וועט זיך אייך באַצאָלן אַדווערטייזט אין "דאָס אידישע וואָרט" —

:: צו פאַרקויפן :: FOR SALE

5 דום סאַליד בריק פּולי מאָדערן הויז, אין קאַטידראַל עוועניו, מיט א 50 פוס לאָט, ניט ווייט פון מיין סט. פּריין $2.000. איינער פון די נעטעס. קיין קינדער.

מיטוואָך א. כסלו, תרצ"ב.

אַנב־אַזרד

פון מאַרק

דער דרייצנטער יאָרצ

די פערצן פונקט

אַוואַרד האָט איר שוין פ

באַרימטע פערצן פונקטן?

קיין וואונדער ניט. דאָ

ערד דעקט צו, זאָגט די וו

פאַרנעסן.

און אַט די פערצן פונק

האָבן בשעתם (אין זייער צ

ביטן די שערת־הדברות, ו

האָט אין דער גרויסער מ

בראַכט נאָך גרינדלאַכער ווי

האָט עצבראַכן זיינע ערשט

— די דאָזיקע פערצן פונ

איינגעלאַך נעבאַרן געוואָרן

בעלאַך", און זיי האָבן ז

זייערע כשר'ע פיסלאַך, נ

די וועלט האָט זיי צייט נע

און זייער איינענער פאַר

פאַרשטאַרבענער פרעזידענט

האָט מיט זיינע אייגענע הע

גראַבן פאַר זיי זייער קבר.

ס'איז אַבער הייגנט דער

יאַרצייט נאָך די פערצן פ

אַזוי ווי אין זייער צייט ה

מאַכט א גוואַלדיקן רושם א

זיי באַטראַכט ווי א נייעס

דיינען זיי מען זאָל זיי אויצ

און מאַכן נאָך זיי א "אַל־מ

* * *

אין די געבוירטס־ווייען

סער מלחמה זיינען זיי נע

די פערצן פונקט:

זיי האָבן דערקלערט:

מלחמה: א פריידן אין זינ

זינגטע: א מלחמה פאַר דע

פון דעמאָקראַטיע; א סוף

ריאַליזם; זעלבסטשטענ

קפּיטע בעלקער; באַפרייא

אונטערדריקטע און נאַציע

פאַר אַלע מינערהייטן; אַ

מאַטיע, און אַזוי ווייטער

די אַלע וואונדערבאַרע

צעפלאַפערט די פאַנטאַזי

אונטערדריקטע, און דייטש

פרעפלינריי אַז אַט ווערט

צעשלאָגן, האָט זיך איבער

קער באַזיץ, וועט פאַרענענען

אַן עקסטרא ספּעשל פּרייז, $25 פאַר'ן

קלענערן און $30 א מאָנאַט פאַר דעם

עקסטרא גרויסן טויזט.

52 477. פרעגט זיך נאָך אין לאַנדערס

דרעק סטאָר.

צו פאַרענען א צימער. מיט אָדער אָן

באַדד, מיט אַלע באַקוועמלאַכקייטן, אין

א שטילער אינטעליגענטער הויז. זיך

ווענדן סטויט 16 באַדאַמס קאָורט, טעלעפאָן 51 263.

רום, אָדער רום און באַדד פאַר א פאַר.

הייראַט קאָפּל אָדער פאַר א באַי אָדער

מיידל, אין אַן אַנשטענדיקער אידישער

היים. זיך ווענדן אין 331 מאָנטאַבאַ

עוועניו, טעלעפאָן 53 939.

בעשעפט געלעגנהייטן

קלאַדינג סטאָר, איינע פון די עלטסטע אין בעסטע סטאָרס ביזנעס, מיט פאַרקויפט וועגן אונטערן פּרייז. סטאָק אַרום $5,000.

גראַסעריי און בוטשער צוזאַמען מיט מאָדערנעם קאַטעדזש אין סטייבלס אין נאַרט עגד. פּריין בלויז $4.000.

מאַנופאַקטשורינג, גוטע געלעגנהייטן אין א קעש ביזנעס פאַר מאַן מיט $3.000.

אויב איר ווילט א געשעפט, זעט

ח. פּערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
374 Main St. Phone 51 000

שטעלע פאַרלאַנגט SITUATION WANTED

א באַי מיט 3 יאָר דערפאַרונג אין דזשענעראַל סטאָר ביזנעס, זוכט א פּאָזישאָן אין א קאַנטרי. דערט ענגלישן, דייטש און רוסענייש. קליינער בעזאָלדס. קאָן אויך לערנען מיט קינדער העברייאיש און אידיש אויב נויטיק. זיך ווענדן צו דאָס איר. וואַרט באַקס 7654.

אַט דאָס איר א באַרגען!

אַדרעסן אייער האַלץ פון

סימקין טראַנספער

ספּעשל פאַר איין וואָך

גוטע טרוקענע האַלץ

מעסיקע פּרייזן

אַדרעסן פון אונז אויך

קוילן

מיר דעליווערן די בעסטע קוילן צו די ביליקסטע פּרייזן

ווען איר דאַרפט מומזן לאַזט אונז וויסן.

Simkin's Transfer
456 STELLA AVE.
Phone 52 540

עס וועט זיך אייך באַצאָלן אַדווערטייזט אין "דאָס אידישע וואָרט" —

אַפּפּירונג פאַר דער ביבי וואָס ווערט אָנגעווענדעט

דער ביבים איידעלע סיסטעם רעבעלירט קען קאַסטאָר אויל און שטאַרקע אַפּפּיר מיטלען; עס איז אַבער דאָ א מערציון וואָס פאַסט זיך פאַר'ן קינד. און עס אַרבעט שנעל און אַזוי צערטלאַך אַז די ביבי פילט עס ניט. פלעגעראַנטע, ציטעריקע ביבים און קינדער צום שלאָף און מאַכט די פיבעריש פאַרשטאָפּטע אויסער אַרדענונג קינדער נעזונט און פרייליך, אין מילי אַנען היימען היינט צו טאָג. קאַסטאָריאַ איז פון רייטע גרינצייג, ניט שעראַלאַך און אינדאָרסירט פון דער מערי־צינישער פּראָפעסיע. היט זיך פאַר אי־מיטאַציעס. די טשאַס. ה. פלעטשער אונטערשריפט באַצייכנט ריכטיקע קאַסטאָריאַ.

נאָר פונדעסטוועגן, ווען מיסטער סילוועד איז אין אַוונט געזעסן מיט איר אַליין אין זאַל, איידער זיי זיינען געגאַנגען שלאָפן, האָט מיסעס סילוועד פאַרפירט מיט אים א געשפּרעך וועגן עסטעלאַן און אויך וועגן מאַריסן.

— איך וועל דיר זאָגן דעם אמת, — האָט זי אָנגעהויבן, — איך בין זייער און זייער צופרידן פון די דאָזיקע באַזוכן וואָס מיסעס רובינזאָן שטאַטט אונז אָפּ.

מיסטער סילוועד האָט אויפגעהויבן דעם קאָפּ, געקוקט א ווײַלע פאַרשנד. נאָר זעענדיק ווי ערנסט זי רעדט, האָט ער געזאָגט:

— א, געוויס, זי איז א וואונדערלאַכעי פריי.

— זי איז אינטעליגענט.

— זי איז פון דער העכסטער אַריסטאָקראַטיע, און זי האָט אַזויפיל געשמאַק, האָט זיך מיסעס סילוועד צעשמייכלט.

— זי האָט אויף דיר אויך געהאַט א ווירקונג, און איך בין איר זייער דאַנקבאַר.

— וואָס מיינסטו?

— די אַליין האָסט אָנגעהויבן מער אַכטונג געבן אויף זיך... גייסט רייניער, פיינער.

— נו, געוויס... עס קומט אַריין א פרעמדער מענש.

— איך פאַרשטיי... און נאָך א זאַך: אירע ווייזטן האָבן געהאַט א גוטע ווירקונג אויף אונזער קינד.

— ס'הייסט?

— ס'הייסט: ער האָט דערפילט וואָס מען מיינט מי טאַריסטאָקראַטישן קייס, אַנטוויקלונג, ער האָט אויפגעהערט צו שפּילן זיך מיט די פאַרמער קינדער. ער איז געוואָרן א סך אַנטוויקלטער. מעט מער שבל, פאַרשטאַנד, ער איז שוין ניט אַזוי קינדעריש...

— נו, געוויס, זי איז א וואונ